

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Stanislai Kostkæ Poloni E Societate Iesv

Sacchini, Francesco

Coloniae, Anno M.DC.XVII.

[Text]

urn:nbn:de:hbz:466:1-45052

V I T A
 B. STANISLAI
 K O S T K A E.
 E SOCIETATE
 I. E. S. V.

ADMIRABILIS planè
 Deus in sanctis suis, &
 admiranda in primis
 eius gratia, per quam de
 rudi, corruptaque mas-
 sa generis Adam ad dilecti filij sui
 similitudinem homines quosdam
 prope diuinos effingit. Cuius gratiæ
 inueteratorum in scelere volunta-
 tes repente immutat, eque impensè
 improbis egregiè sanctos efficit; ita
 quædam elucet suauitas, & mira a-
 mabilitas; vbi quosdam prima ab in-
 fantia, ita præuenit, segregatque cæ-
 lo, ita quasi Nutrix, ac pædagogus
 educat, format, regit: vt facile diui-
 num

*Gratiæ di-
 uinæ vis,
 & suauis
 & admira-
 bilitas*

VITA B. STAN. KOSTKAE. 5
num in ijs semen, diuinumque ma-
gisterium possis agnoscere. Adole-
scentes, atque adeo pueros nobiles
in deliciarum, ac rerum omnium
affluentia, quibus ceterum vulgus
mortalium, ac tenera ante alias ætas
ducitur, alio quodam ab communi
gustatu præditos, ac sensu videas.
Nullas ijs delicias sapere nisi cœ-
lestes: nulla eos nisi diuinorum spe-
cie bonorum tangi. In cultu pieta-
tis, in sanctimonia, & pudicitia, in
omni virtutum genere, in coelo de-
nique suos habere amores, iucundi-
tates suas. Atque adeo in ampla li-
centia, ac peccatorum facultate
mortalis ductu magistri destitutos,
eorum tamen animos simplices, im-
maculatos, ipsa quodammodo can-
didiores niue, nitidiores lacte ser-
uari: Vt quasi non homines, sed la-
psi è beata Hierusalem Angeli fo-
rent, per cœnum & ignem ingre-
dientes nulla foediore inficiantur
labe, ac ne odore quidem ignis af-
flentur. Ex hoc, an hominum cœ-
lestium, an Angelorum mortalium?

genere fuit B. Stanislaus Kostka, ut
apparebit ex eius vita, quam scri-
bimus.

*B. Stanif-
lai ortus,
patria,
parentes.*

Ortus est beatus hic adolescens
anno M. D. L. in Masouia Poloni-
ci regni prouincia, in oppido pa-
ternæ ditionis Kostkouo. Nam fer-
me non in vrbibus, sed in suis pa-
gis, & oppidis Polona nobilitas (ut
in septentrione moris est) ætatem
agit. Parentes habuit Ioannem Kost-
kam, & Margaritam Kriskam, per-
uetustæ ambos, Senatoriæ, opibus-
que pollentis prosapiæ. Super hæc
aliud verius paterni generis me-
moratur decus. Erroribus per Po-
loniam tam late vulgatis nunquam
Kostkarum generositas hæretica la-
be maculata fertur. Stanislaus ad
tertium vsque ac decimum ætatis
annum in domo paterna: quatuor
inde circiter annos Viennæ in Au-
stria, paulo minus vno in Socie-
tate vixit. Itaque cum annum vn-
deuigesimum iniret, in summo ado-
lescentiæ flore, flos ipse præ hu-
manorum diuinorumque decorum
gratia,

*Ætatis,
ut vite
summa.*

B. STANISL. KOSTKAE. 7

gratia, specie atque odore suauiffimus, è spinis mortalitatis lectus est, ferto immortalis cœlestis sponsi nectendus.

Fuit illi statura mediocris & Corporis, apta, dignitate cum venustate permista: os, vultusque angelicus, color prope candidus, virgineo rubore aspersus in genis, capillus modice ex nigro flauescens: faciei figura rotundior, oculi nitidi, sed præ copia sanctæ dulcedinis, quæ cor assidue colliquebat, vidi interdum, ac lacrymabundi. Qui de facie nouere, aiunt effigiem, quæ circumfertur expressa coloribus; quæque Romæ ad domum Probationis Societatis IESU in templo S. Andreae, vbi beata eius ossa requiescunt, proposita est, non aberrare multum à vera. Hoc velut decorum domicilium integerrimo illi, ac præstantissimo animo cœlestis faber ædificauit.

Tenor vitæ paterna in domo actæ *Virginis* haud distinctè compertus. Abhor- *tas per-* ruisse ab quavis licentia, atque ad- *petua.*

A 5 eole-

*Nūquam
letale cri-
men ad-
misit.
Collegium
Viennense
Societatis
à Polonis
celebra-
tur.*

eo leuitate puerili, illibatum cō-
seruasse virginitatis decus, itemque
acceptam ab secunda origine in sa-
cro fonte stolam graui labe nun-
quam contaminasse, certum, testa-
tumque est. Ex quo tempore Vien-
nam venit, memoria notior. Quip-
pe cum Collegij, quod in ea vrbe
Ferdinandus Imperator Societati
I E S V fundauerat, longe, lateque
per septentrionem inclyta ferretur
fama, ea Poloniam quoque perua-
gata, plurimos è prima nobilitate,
præsertim Catholicos impulit, suos
vt liberos Viennam mitterent: vbi
liberales disciplinas pariter cum
sincera pietate condiscerent. Idque
eo faciebant libentius, quod rari-
tū erant magistri incorruptæ om-
nino doctrine: & hac re, nullis dum
Collegijs Societatis inductis, vni-
uersa Polonia laborabat grauissi-
me. Viennæ autem præter Societatis
gymnasium, contubernium quoque
erat conuictorum nobilium, fama
& ipsum illustre, magno Adole-
scentibus ad mores, doctrinamque
præsi-

præsidio. Hanc ob causam, uti ple- ^{B Stanij-}
 rique Poloni nobiles, Ioannes Kost- ^{laus, &}
 ka, duos è suis liberis, bonis artibus ^{Paulus}
 imbuendos, & moribus, Paulum & ^{eius fra-}
 Stanislaum misit: qui inter conui- ^{ter Vien-}
 ctiores statim recepti sunt. Cæterum ^{nam mit-}
 nequiuerè diu honesto illi uti con- ^{tantib.}
 uictu. Namque anno M. D. LXV.
 mense Martio, Maximiliano Cæsare
 ædes, quas Ferdinandus precario in
 eam rem concefferat, reposcentes;
 contubernium illud solum est. In-
 de conuictores dissipari, coactique
 ad priuatorum ciuium, ac fermè he-
 reticorum hospicia demigrare. Ita-
 rum Viennæ promiscuè habebant
 res. Nec melior Stanislaos, ac Paulo
 conditio obtigit. Quanquam Sta-
 nislauus erat in potestate maioris sa-
 que suo temperare vitam. Ille tamen
 arbitrio, omnium primum in hunc re-
 ligiosa claustra se, ad vltimum quæ-
 uis potius, quam ad homines heretice
 ricum recepisset. Verum eius, & fra-
 tris vita similior progressu & exi-
 tu quam exordio fuit. Nam Paulus
 cum primis annis hanc multum re- ^{quoque}

*nomen
sanctitatis
moriens
reliquit.
Virtutes
eius præ-
cipue Pau-
pertas, &
Humili-
tas.*

gotij suscepisset in rerum cultu di-
uinarum, vbi maturuit ætas, ita di-
uersam viam iniuit, vt moriens san-
ctimonix famam, & ipse magnam
reliquerit. Comparem sibi gene-
re, ac cæteris ornamentis conqui-
rens coniugem, aliquot conditio-
nes frustra tentarat, cum reputa-
re coepit secum Deo cordi non ef-
se, vt illo se vitæ genere illigaret:
ac proinde vertendas alio curas:
Quin Deo ipsi soluto plane ab ter-
renis nexibus animo, & corpore
seruiendum. Hæc salutaris cogita-
tio nouæ illi vitæ initium fuit. In-
de liberalius coepit se precationi-
bus dedere, diuina crebrius vsurpa-
re mysteria, ac reliqua pietatis of-
ficia tractare impensius. Tum virtu-
tis gustu illectus, quæ experienci
multo suauior, quam cogitanti est;
diuinaque gratia corroboratus, quæ
rectè factis amplificatur, animum
induxit, facultatibus suis Christo
Domino redditis, pauperem vi-
tam, humilemque traducere. Ita-
que Prasnij, vbi versabatur, Pa-
tribus

B. STANISL. KOSTKAE. II
tribus Franciscanis (quos Bernar-
dinos in Polonia vocant) certam
pecuniam assignavit templo , ac
cœnobio extruendo. Templo eiu-
dem oppidi populari annum ve-
ctigal auxit, & sacellum in eo con-
didit, & in sacello sibi sepulchrum
cum inscriptione hac posuit. *Non
erubescio Euangelium.* Significans vi-
tam sibi inopem , quamvis mun-
do ignobilem vltro delectam,
quod è schola esset non mundi, sed
Christi: nec rubori sibi, sed splen-
dori ducere , quod cœlestis ma-
gister re & oratione optabile, &
gloriosum demonstrarat, ac fece-
rat. Denique amplas eodem in op-
pido ædes Xenodochio continen-
tes ædificavit, consilio collocandæ
ibi Societatis. Quod vbi impetrare
non potuit, pauperibus eas, & Xe-
nodochio largitus, in earum par-
te pauper ipse pro Christo, & con-
tubernalis pauperum factus, vi-
tam in assiduis ieiunijs, precati-
bus, & alijs pietatis muneribus e-
git, omnium virtutum, sed præci-
puè

*In Socie-
tatem re-
cipitur.*

puè humilitatis specimen late clari-
rissimum præbens. Auebat summo-
pere, vt absolutum faceret holo-
caustum, se quoque ipsum Societati
penitus tradere, quam venerabun-
dus vbiq; cum præfatione honori-
fica, sanctam appellabat. Et quam-
uis multa, ne reciperetur obstarent,
ætas imprimis grauior, ac perdita
valetudo; tamen post diurnam fla-
gitationem, sine fine perseuerantem
Claudius Aquaiua. Generalis Præ-
positus, cum ipsi homini, tum san-
ctæ Stanislai memoriæ tribuendum
aliquid ratus admisit. Hoc Paulus
nuncio lætus, dum conuerso peni-
tus ad Crucem animo totus in eo
est, vt à subortis litibus bona, quæ
Ecclesijs donarat, explicet, protinus
in domum Domini euolaturus, Pe-
triciuæ in regni iudicijs, quæ Tri-
bunalitia vocant, letifero morbo
correptus, ad præmia rectè facto-
rum, ac studiorum decessit. Certatim
ad corpus visendum confluxit
vniuersa nobilitas, quod & postea
prædicabant, quasi quandam sancti-
tatem

B. STANISL. KOSTKAE. I3
tatem spirasse, & omnibus eius con-
spectu acres pietatis motus in-
iectos.

Hæc de Paulo referre non fuit
ab hoc opere alienum, quod tanta
hominis conuersio non immerito
Stanislao tribuitur, qui gratiam fra-
tri è cœlo retulerit, qualem sancti
viri solent ijs, qui nobilem ipsis pa-
tientia coronam elaborarint. Nam,
vt modo significauit, quo tempore
adierunt Viennam, eorum vti vna
erat stirps, nec longo interuallo di-
scriminata ætas; ita quod sæpe vsu
venit, longissimè dissiti mores. Pau-
lus quamquam procul à flagitijs, ta-
men florentis æui indulgens hilari-
tati, vestium elegantia, copiosa, ac
delicata mensa, liberiore vita, ludi-
cris iuuentę delectari: modicam ra-
tionem habere cum Deo, plurimam
cum paribus suis. Contraria omnia
in delicijs Stanislao erant, solitudo,
ieiunium, modestia cunctis rebus,
attenta custodia sensuum, diuturna
precatio, familiares nulli, vel pro-
batissimi, nullius rei potior, quam
con-

*Pauli cō-
uersio B.
Stanislao
tribuitur.*

*Moribus
initio e-
rant dissi-
millimi.
Pauli mo-
res Vien-
ne.*

*Mores
Stanis-
lai.*

conscientiæ suæ ratio. Quod eo magis in minore fratre mirandum est; quod cum exempla omnia ad deprauandum potentia sint, & domestica, quam quæ maximè; nihil tamen is vnquam ab sua seueritate laxarit animum: quamuis & pelleret, & impelleret, & prope adigeret. Inde autem cum tanta vtriusque vitam dissimilitudo distraheret, ac Paulus, uti æuo anteibat, ita exercere in minorem fratrem dominatum æquum duceret: ac præterea (ut is qui nondum animo Deum, coelestesque iucunditates hauserat) acerbior ex ipsa Stanislai modestia fieret, nec pati posset rectam vitam illius, quam ad suæ exemplum nequibat inflectere, assiduum quasi ante oculos accusatorem obuersari sibi, facile est intelligere, quam solidam necesse sit fuisse Stanislai virtutem, quam exercitam patientiam, & mansuetudinem. Eo sepe præferuidus Paulum ætatis improuidæ rapiebat impetus: ut innocentem fratrem nulla alia re, nisi quia

B. Stanislai à fratre vexatur.

B. STANISL. KOSTKAE. IS
si quia ad ipsius accommodare se
nolebat mores, non verbis modo
& probris, sed & verberibus male
acciperet. Hoc nimirum domestici
cuiusdam martyrij genus dilectiss.
sibi Adolescentulo admirabili con-
silio permittente Deo, qui innume-
rabiles ad sanctorum suorum pro-
bandam, excolendamque virtutem
ac multiplicandas coronas, quas
minime putarent mortales, habet
artes, ac vias.

Hinc ergo multarum foecunda *Mansue-*
laudum seges Stanislao offerebatur, *tydo Sta-*
illud assidue cauenti, vt quam ma- *nislai, &*
xime placeret Deo, fratri quam *obseruas-*
minime displiceret. Obseruare ho- *tia ad-*
minem, eidem placide obsecun- *uersus fra-*
dare in tempore; omnibus aduer- *trēm.*
sus eum impigre fungi officijs. Fa-
mulum dixisses; nisi quod, vt cari-
tatem fratrum, ita sedulitatem an-
teibat seruorum: præclaroque com-
mercio amorem obsequiumque
permiscens, hoc voluntarium ac ve-
rum; illum strenuum, efficacem-
que præstabat. Nullo vnquam mo-
do con-

*Studium
& soler-
tia in pie-
tatis offi-
cijs.*

do conqueri, nullam præ se ferre iniuriarum memoriam ac ne sensum quidem ingenio uti, & solertia ad obtegenda rectè facta. Cùm palam nunc ieiunaret, alias idem ut clanculum faceret, causas, quibus ab communi abstineret mensa, prudenter excogitabat. Ad precandum Deum, fruendumque diu Beatorum congressu interdum in ædium secedebat abdita: noctu vero postquam omnes sopor oppressisset, tacite surgebat è lectulo, ac positus humigenibus in alto illo rerum omnium silentio, & fauentibus tenebris, diuinis vocibus, radijsque vacabat. Vbi liceret, proripiebat sese in templum: quod quanquam multum respectus temperabat fratris, non poterat tamen cohiberi, quin sæpe ac diu faceret: quotidieque non modo diuinissimum Christi corpus initio scholarum ac sine salutarer; sed etiam binis, ternisve sacris interesset; festis autem diebus etiam sacro, vespertinæque psalmodiæ, quæ cum musico concentu, atque apparatu splen.

B. STANISL. KOSTKAE. 17
splendido in templo Collegij ea
tempestate celebrabantur, ad rerum
sacrarum maiestatem contra hære-
ticos conseruandam.

Hiscæ autem diuinis officijs pla-
ne visu digna pietatis significatione
intererat, nixus genibus, immotus
corpore, oculis decore submissis,
manibus ferme ante pectus coniu-
ctis. ea vero contentione animi, &
copia sese iufundentis diuinitatis,
vt non raro abstractus à sensibus in
Ecstasim raperetur, quod vulgatum *Ecstases.*
erat Viennæ.

Incredibili erga Dei Parentem *Perfua-*
obseruantia ferebatur: eoque nun- *diosus B.*
quam in eius manibus vidisses nisi *Virginis.*
rosarium, vel pios libellos, qui pre-
cationes, aut laudes Parentis san-
ctis. continerent. E cætero autem
numero Beatorum præcipuo cole-
bat studio Barbaram Virginem, *Et S. Bar-*
eandemque Martyrem nobilissi- *baræ.*
mam. Nam & toto septentrione ce-
leberrima est huius Diuæ memoria,
& sodalitas in Viennensi Collegio
in eius clientela Adolescentium e-
rat.

*Progres-
sus in pie-
tate, ac li-
teris.*

rat. Et sane adeo domi exercito-
pietatis causa adolescenti patrocini-
nium eis Virginis, cui Pater, quod
Numini obligatam fidem nollet
fallere, pro carnifice fuerat, aptif-
sime congruebat. Totus denique cu-
ra fixus in coelo Stanislaus, etiam
in exercitationibus scholasticis pia-
tractabat argumenta, ac plurimum
coeli Reginae laudes. Obseruatum-
que est, cum principio non admo-
dum inter condiscipulos emineret,
paulò post cum iam Rhetoricæ ope-
ram daret, in primorum venisse nu-
merum: quamuis in studia pietatis
longe plus operæ, quam in studia
literarum conferret. Ita pietas va-
let ad omnia.

*Prepara-
tio ad S.
Eucha-
ristiam.*

Multo quam condiscipuli fre-
quentius diuina obibat mysteria
maiori que cum apparatu, ac postri-
die communicaturus vespere absti-
nebat à coena, quo purgator ad vi-
uum coeli panem ab mortuis terræ-
escis accederet. Denique puer æta-
te, vir prudentia (vt Viennenses eius
temporis loquuntur literæ) carus
omni-

B. STANISL. KOSTKAE. 19
omnibus, molestus nemini, ma-
gnum erat constantiæ, ac pietatis
exemplum; utque alij postea testati
sunt, etiam sanctus habebatur.

Hæc Stanislai vita cum esset, satis
apparebat huiusmodi indolē haud-
quaquā ex mundo esse, neque seculo
natam. Breui ergo diuinus eum Spi-
ritus cœpit interiore instinctu rape-
re ad excelsa, incitare ad fortia: ut
penitus res, ac spes abdicaret mor-
tales, relictisque patria & propin-
quis transiret ad sortem Dei, ac re-
ligiosæ disciplinæ veluti cultro vi-
uentem se Hostiam immolaret Pro-
creatori suo. Quem ille instinctum,
cum totū late pandens sinum pectō-
ris, voluntate exciperet maxima; ta-
men siue puerili pudore, siue quo
alio metu, ne Confessario aperiret
sex spatium mensium prohibitus est.
Quod fortasse, uti Deus permittit,
quo haberet deinde innocentissima
illa anima nonnullam plorandi, se
seque despiciendi causam, quasi
tandiu sancto Spiritui obstitisset;
ita Diabolus fraudulenter curauit,
sperans

*Vocatio-
nem reli-
giosam a-
liquandiu
celat.*

*Sed ubi
aperit
maxima
diuinitus
voluptate
comple-
tur.*

sperans aliquod lucrum ex mora. Quippe nouit improbus, quandiu occulta est spiritali Duci consci- entia nostra, interrumpi diuinæ prouidentia ordinem; cumque sin- gulis nobis, nec legitime repugnan- tibus sibi esse certandum; ea pate- facta, dimicationem fore cum plu- ribus. Quamobrem tum ea, quæ Deus in nostris mentibus ferit, tum quæ ipsemet superfeminat, quan- tum potest occulit, quo facilius bo- na Dei semina opprimat, & morti- fera zizania sua enutriat. Sed irritus euasit in præsens conatus. Diuina tandem roborante gratia Stanislaus suimet, mutique Dæmonij victor egregius Ioanni Nicolao Donio è nostro ordine viro prudenti, ac pio, cui de peccatis confitebatur, rem omnem aperuit, multis cum lacry- mis: protinusque victori manna ab- sconditum datum est. Etenim tan- quam obsequij sibi accepti tesse- ram, ac pignustraderet Imperator æternus, & ad similia consueface- re vellet Tyronem suum facinora,
tan-

B. STANISL. KOSTKAE. 21

tantum ei superne voluptatis inges- *Flagit*
sit, vt capiendæ Stanislai cor haud *Societa-*
sufficeret. Inde dies ac noctes nil in *tē, ac Ro-*
mente eius, & ore nisi Deus, & So- *gatores*
cietas IESV. Fatigare ipse per se *adhibet*
Patres, adhibere non preces modo *viros gra-*
assiduas, sed etiam lacrymas, alle- *ues.*
gare alios, Pontificium quoque le-
gatum. Quasi turpe duceret, quibus
cæteri in Principum aulas morta-
lium nituntur præsidij, ea non ad-
moueri, vt aditus ad sempiterni fa-
miliaritatem Principis patefiat.

Verum enimvero frustra preces, *Turbant*
& lacrymæ, frustra erant allegatio- *metu non*
nes. Prouinciali Austriæ Laurentio *recipiuntur.*
Magio stabat sententia, nisi bonam
à Parentibus veniam impetraret,
nequaquam admittere. Nam præter
quam quod Societati fere moris
non est adolescentes suæ institutio-
ni creditos, aggregare sibi Parenti-
bus inscijs; non magno ante tempo-
re haud modica Viennæ tempestas
extiterat Nouitiorum causa rece-
ptorum. cui tempestati, qui vim ac
robur dederant, ij tum pollebant
pluri-

plurimum. Ad hæc, cum Poloniæ regnum iam prospere nostris hominibus aperiretur, atque in eo Ioannis Stanislai parentis, ac gentis Kostkæ magna esset potentia, apparebat, & à Paulo Viennæ, & ab Ioanne in Polonia facile suscitari tragoedias posse, quæ ingens gloriæ diuinæ cursui impedimentum offerrent. Et confirmabat ingenue Stanislæus optime sibi suorum cognitam voluntatem, ac sensum: nec dubium, quin ij, non solum negaturi veniam, si peteretur, sed acerrime pugnaturi contra essent, si rem aliunde rescirent. Hæc faciebant, ut quanquam vehementer Prouincialis Pétitoris virtutem probaret, suspiceretque constantiam, amplioris tamen boni studio tam sancti eum voti compotem nullo faciendum modo putaret. Haud pauci sunt, qui dum sancti aura spiritus ad religionis prouehuntur portum, si qua incidat mora, quasi ad scopulum, constantiam frangunt. At Stanislai velut intercluso lapsu amnis, crescebat in

*Voto se ad
constan-
tiam fir-
mat.*

B. STANISL. KOSTKAE. 23

bat in immensum cupiditas: atque adeo, vt se aduersus Diaboli, fatel- litumque eius iactationem firma- ret, sacram iecit Ancoram: id est adiecit proposito votum, quo se in- gressurum Societatem plane ob- strinxit.

Interim è vexatione, vt credere licet, domestica patientiæ huma- næ intoleranda, morbo grauissimo haud sane ad mortem, sed vt mani- festa fierent opera Dei in illo, cor- ripitur. Quippe nihil ægrotatione illa Stanislao insignius contigit. Adeo sociabilis, adeo blanda est in- dulgentia diuina Amicorum suo- rum aduersis. In hac primum mon- stri Tartarei spectra minacia supe- rauit. Dein sacrosancta Euch. admi- rabili modo impertitus est. Postre- mo valetudinem quoque recupera- uit diuinitus. Sub exordia morbi ^{Ægrotans} Diabolus, qui famulos Dei, quos ^{diabolica} nequit peruertere, gaudet tamen ^{spectra sua} vexare, teterrimi canis forma in cu- ^{perato} biculo eius apparuit. Oculis igni sciatillantibus, horrendo faucium

B

hiatu

hiatu ad lectulum decumbentis rapitur, & Agnum illum Christi tanquam præfocaturus, ferociter irruit. Præfenti animo æger ad preces, & victricia Crucis signa confugit. Ter monstrum insiluit. Ter Stanislaus diuinis armis repulit, vicit, abegit; vt demum negotium ei faceffere, & apparere desierit. Terro Satanæ propulsato impetu, vt olim Christo Domino Duci inuicto, ita nunc victori militi accesserunt Angeli, & ministrabant. Siquidem ingrauescente morbo, ea religiosissimi adolescentis animum cura angebat maxima, quod verebatur, ne absque augustissimo viatico abeundum esset è vita: cum & fratrem non admodum rerum curiosum diuinarum cerneret, atque hospitem plane hæreticum nosset. Ergo humanis destitutus præfidijs ad caelestia vertitur.

*Angelorum
manu di-
uiniß.
Christi
corpus ac-
cipit.*

Mensis erat December, ac paucis ante morbum diebus in Barbarræ sanctæ vita, quam solemniter eius celebraturus legebat, scriptum for-
tere-

te repererat ; qui sese ei Virgini commendant, eam non passuram, vt sine supremis diuinorum mysteriorum præsidijs è vita concederent. Quo loco haud paulo magis, quam si thesaurum inuenisset amplissimum, lætus, tanti beneficij vt se quoque Patrona sua facere participem vellet, precibus, Sacramentisque Poenitentiae, atque Euch. ad eam rem susceptis, institerat. Hoc igitur in præsentia secum studiose reputans, coelesti plenus fiducia, in tanta sua necessitate, ac solitudine, vt memor sui sit benignissimam martyrem rogat, venisse illud tempus quo præcipua eius ope, ac beneficio indigeret. Ecce autem (singulare donum, paucisque concessum) Nocte intempesta ipsa apparet S. Barbara, duoque Angeli in claro lumine, sacrosanctam afferentes Hostiam: qui cum ad lectulum accessissent famelici ægri, reuerenter ei porrexerunt. Atque ipse summa primo cum animi demissione veneratus, pari deinde cum

gaudio Deum cordis sui, parentem,
& arbitrum vitæ, salutisque suæ
suscepit.

*Apparet
ei cœli
Regina
cum pue-
ro Iesu,
quem in
eius le-
ctulo re-
ponit.*

*Diuinitus
conuale-
scit, &
inbetur
Societati
se dedere.*

Secundum hoc memorabile pi-
gnus æternæ vitæ, quo beneficijs lo-
cus nouis aperiretur, inualefcit vs-
que eo morbus; vt medentes de sa-
lute actum penitus pronunciarent.
Nec iam vlla Stanislao supererat
post cœleste viaticum ad capeffen-
dam versus cœlum viam cunctatio,
cum Beatiss. Virgo Dei Mater, par-
uulum filium in sinu gestans præ-
sens adfuit, consolans clientem
suum, ac recreans: quem quo ybe-
riori suauitate perfunderet, puel-
lum I E S V M in eiusdem lectulo
collocavit. Quis hic integerrimum
famuli amantissimi pectus ardor,
quæ veneratio, quæ dulcedo com-
pleuit, lectulum suum tam pulchre
floridum contemplantis? Ad salutis
contactum fugit languor: ægroque
deposito non animi solum mirifica
allata consolatio est, sed etiam cor-
poris reddita valetudo, & cumula-
uit cœli Regina benignitatem. In
digres-

B. STANISL. KOSTKAE. 27

digressu nominatim admonuit, vt Societati se traderet. Hinc iam primum est coniectura consequi, is, quem antea tantus habebat ardor, Dei se seruitio dedicandi, postquam tot insuper obligatus pignoribus est, eoq̄ue pacto conualuit, quam censeret æquum, vitam à quo toties receperat, Auctori beneficentissimo reddere: itemq̄ue ad Societatem, posteaquam Deiparæ accessit monitum, quam auide raperetur, vt iussum eius recens, votumq̄ue suum verus expleret. Perstabant tamen surdæ clausq̄ue penitus Prouincialis aures: vnde fiebat vt inops consilij cunctas versaret in partes animum, in omnes occasiones intentus.

Erat tunc Viennæ Franciscus An *Consilium*
tonius, natione Lusitanus, claræ vir- *capit Vi-*
tutis, ac doctrinæ sacerdos, qui re- *enna fu-*
cens ex Italia venerat: magnoq̄ue *gienda*
nomine ad Mariam Austriacam
Maximiliani Cæsaris coniugem, Ita-
losq̄ue & Hispanos, Nationis vtri-
usque lingua conciones habebat.
Hunc Stanislaus, vt nihil intenta-

B. 3

tum

tum relinqueret sedulo adit, atque
 „ hunc in modū affatur. Biennium Pa-
 „ ter, eo quo amplius est, cum à Pro-
 „ uinciali Societatem flagito. Sed is
 „ talem sermonem penitus respuit;
 „ nisi à parentibus meis mihi potestas
 „ fiat. Autores mihi sunt quidam, ut
 „ cum Paulo meo fratre, mox in Po-
 „ loniam redituro, reuertar. Quip-
 „ pe Parentes, ubi constantiam per-
 „ spexerint meam, nequaquam forte
 „ moram facturos, Sed mihi optime
 „ nota sunt meorum ingenia. Frustra
 „ speratur hæc potestas ab eis. Atqui,
 „ si postquam odorati rem sint, in
 „ eorum veniam manus, nihil dubi-
 „ to, quin & carcer me, & vincula
 „ maneant. Nec vero ea (quæ Dei be-
 „ nignitas est) equidem virtutis gra-
 „ tia reformido. Verum ad hoc vitæ
 „ institutum aperte diuino vocor in-
 „ stinctu. Hic Deus esse me vult. Ad
 „ id ego dudum sponfione voti fi-
 „ dem obstrinxi. Quietis partem nul-
 „ lam capere animus potest, donec
 „ promissum exoluam. Eoque prope-
 „ randum est magis, quod rediturus
 in Pa-

B. STANISL. KOSTKAE. 29

in Patriam, vti dicebam, prope-
diem Paulus, reducere me quoque
conabitur. Quo loco nulla mihi fi-
dei liberandæ, Deoq̄ue seruiendi
facultas afforet. Fer igitur confi-
lium per Deum Pater, opemq̄ue. De-
liberatum mihi quidem est, nisi ali-
ter censeas, alias adire Prouincias,
tamdiuq̄ue peregrinari, ac perseue-
rare pulsando, quoad alicubi tan-
dem ostium ex voto pandatur. Fran-
ciscus Antonius, qui & fama, & iam
sua experientia virtutem adolescen-
tuli ætate maturiorem norat, pla-
neq̄ue videre sibi in ea videbatur
dexteræ excelsi opus, multis Deo
factis precibus, demum respon-
dit, sperare se, si Augustam ad Ca-
nisiū superioris Germaniæ Pro-
uincialem, vel ad extremum, Ro-
mam ad Franciscum Borgiam Ge-
neralem Præpositum pergeret, ab
eorum alterutro receptum iri. Nul-
lam enim formidaturos inuidiam, si
adolefcentem post tam longam pe-
regrinationē, tam procul domo, &
omnium rerum egenū suscipiant.

Nullum ferme est præstantium facinorum consilium, quod non videatur præcipiti proximum. Quædam tamen, quæ præsertim consulto rite Deo suscipiuntur, ab ipso inspirata numine, euentus (alioquin malus consiliorum arbiter) ostendit, vti in hac Francisci Antonij oratione contigit, quam Stanislaus accepit, expertusque pro oraculo est.

Habitu pauperum fugam cepit. Oblata igitur spe recreatus, in occasionem imminebat fugæ: quam breui fratris asperitas obtulit. Cùm enim more suo innoxium Stanislauum male admodum Paulus accepisset; is, qui mira ante patientia, exercendæ virtutis materia lætabatur, tum animo quidem placido, sed per quandam indignabundi specie; Profecto, inquit, ad hunc me habere modum si pergis, eris in causa, vt abripiam me aliquo fuga: tibi que de me Parentibus reddenda ratio erit. Cum Paulus ad hæc, eo magis furens, quo ad voces eiusmodi insolentior iret, facesseret, respon-

B. STANISL. KOSTKAE. 31
spondisset; Stanislaus silentio vilem
lintheum amictum comparat, & ce-
tera faciendo itineri pauperum in
morem accommodat: magnamque
noctis partem in precibus ponit. Die
postero bene mane, antequam sur-
geret è lecto Paulus, serio ne abun-
di faceret potestatem interrogat:
eoque rursus cum stomacho abigen-
te, posito, quo prius uti cogebatur,
honestiore vestitu, sumptuoque ru-
sticani pueri, quem parauerat, habi-
tu, raptim ad Collegium pergit: au-
dit sacrum, diuinissimo se pane cor-
roborat, acceptisque à Francisco
Antonio ad Canisum, & Borgiam
literis iter ingreditur, eo consilio,
& quidem religione voti firmato,
nunquam ut domum rediret, nul-
lumque faceret peregrinandi, vi-
ctumque interim emendicandi fi-
nem, quoad in tam sibi optatum or-
dinem peruiam alicubi rimulam in-
ueniret. Ibat tanquam diuinæ gratiæ
vectus alis nouellus Iacob, è cogna-
tione, domoque paterna euocantem
Deum sequens. Bacillus in manu,

B 5 vilis

vilis galerus in vertice, rude corpori tegmen, Deus, & Christus iesus in corde, nec dubius circa coelestium patronorum, suarumque comitatus virtutum. Haud multo post Viennæ, cum domi non appareret, ac Paulum conscius remorderet animus, quasi fratrem scævitia sua gravius de se aliquid consulere adegisset, ipse, ac Pædagogus, & is apud quem diuersabantur, ad Collegium trepide accurrunt, rogitantque quid actum Stanislao sit. Nil inde certum reportant. Sed Ungari adolescentis indicio, & literis, quas ad hanc rem ipse Stanislaus reliquerat, tandem cognita fuga, cisis conductis in diuersas festinant partes. Rumor fuit ad maleficam foeminam itum, eamque docuisse, qua parte nobilis exul egressus, qua via inueniendus foret. Eaque via, sequenti quam Maga monstrasset, Hospitem non sine cisis velociter eodem vespere ad miraculo eum locum prouolasse, in quem gloriose fuga inclytus Christi miles diuerrerat: cumque iam propè haberet.

beret eum in manibus, equos consternatos concidisse, ut progredi ultra non possent, & ipse Auriga attonitus exclamaret, nunquam sibi tale quid ad id temporis contigisse: atque hoc tanquam portento exterritum hospitem ab insectando destitisse, retro, unde venerat, cursu repente conuerso. Hoc modo, & aditam maleficam, & equos exterritos annuæ Viennensis Collegij litteræ recentissima re Kalendis Septembribus, anno M.D.LXVII. scriptæ, Francisco Generali, toti que Societati nunciant. Ea que narratio his clauditur verbis. Quid adhuc futurum sit, Deus nouit. Speramus tamen id non sine Dei consilio contigisse, ut ita abiret. Adeo enim constans semper fuit; ut non pueriliter, sed coelesti quadam inspiratione commotus fuisse videatur.

Aliud quidam admirandum adijciunt. Cum insectantes ita iam Stanislaum assequuti essent, ut facile quamuis mutato habitu possent agnoscere, ipse que eos optime co-

gnouisset, ipsum tamen agnitum non fuisse. Præterea cum aliquando in hæreticorum fanum esset ingressus: idque, quantum monstrabat prima facies, Catholicorum templum ratus, diuinum epulum expecteret; re subinde cognita vehementer ploranti tam præclaram spem sibi euanuisse; rursus, quemadmodum olim dum ægrotaret, panem Angelorum Angeli manu porrectum. Inter hæc clementissimi Numinis beneficia ob literarum vetustarum custodiam incorrupta, & fortasse alia, quæ ego, ne quid minus certum prodam, libens omitto: demum ab longa peregrinatione sospes ad Canisium peruenit. Vbi ille vir sapiens, ac sanctus, Germaniæque Apostolus ex ordine causam viæ cognouit, viditque ardorem, ac submissionem, quibus Peregrinus pro imperanda Societate certabat, vehementer indolem, & vocationem probauit: præterquam quod & tantum exhaustum laborum, & emicans in vultu pietas, & verba nescio quid

quid ultra annos, & humanam imbecillitatem spirantia, fidem perspicuè faciebant, sortis eius adolescentem ab sancto Spiritu agi.

Itaque bonam ostentat spem. In- *Dilingæ*
 terim tamen, siue ut amplius de vir- *seruilibus*
 tute eius periculum faceret, siue ut *ministe-*
 specularetur, num quid propinqui *rijs sus-*
 mouerent, tantisper Dilingæ humi- *gitur.*
 les vulgo labores suscipere, & ser-
 uilia tractare opera, Conuictorum
 in ædibus iubet. Hæc nobilem ho-
 spitem hospitalis humanitas: hæc
 fatigatum viatorem quies excepit.
 Quod equidem non arbitror absque
 singulari quodam consilio, & be-
 nignitate Numinis cecidisse, nouam
 famulo suo virtutis exercendæ ma-
 teriam suggerentis. Nam quid atti-
 nebat adeo perspectam amplius ex-
 plorare constantiam? Et, ad propin-
 quorum specularandos motus, haberi
 hospitis nomine aliquandiu pote-
 rat. Deus igitur eam Canisio pru-
 dentissimo viro, minimeque auste-
 ro mentem iniecit, ut suo fideli ope-
 rario in breui consummando facul-

tatem offerret explendi tempora
multa: & cui exiguam laboris ho-
ram, sed mercedem destinarat am-
plissimam, ei merita, & decora qua-
si per compendia properaret. Sane
Stanislaus, qui iam vilem indue-
rat habitum, eum sequuturus, qui
cum Dominus esset omnium serui
formam assumpsit, vehementer ga-
uifus est, re quoque, & actione eius-
dem se insignibus decorari. sic est
ferme nobilitas, vbique se effert.
Quicquid obeundum est, obit splē-
dide. At Stanislai humilia inter mu-
nia, haud natua solum generosi-
tas, sed multo clarius vera emine-
bat indoles Christianæ, id est, di-
uinæ nobilitatis. Non ille solum
nihil dedignabatur, siue ad men-
sam, siue in ceteris quotidiani vsus
officijs sese inferioribus ministra-
re; sed tanta id cura, studio, vene-
ratione faciebat, plane vt ostende-
ret Deo se magis, quam hominibus
seruire: nec mercenariam exhibe-
re operam, nec crescendi ex ab-
iectione ambire causam; sed esse of-
ficio

B. STANISL. KOSTKAE. 37

ficiosissimum humilitatis sanctæ
candidatum. Ita demum se gessit, ut
breui in se omnium conuerteret o-
culos: nec solum mire Patribus in
vocatione constantiam, & fidelita-
tem in ministerio probaret suam,
verùm etiam magnam concitaret de
se expectationem, vti Canisius ad
Generalem Præpositum scribit.

Ceterum suauissimus ille floscu- *Romano*
lus Romanæ debebatur amoenita- *pedes*
ti. Nonnullus haud dubie suberat *mitti-*
Canisio timor, ne si Stanislao re- *tur.*
cepto, quem Viennenses recipien-
dum non putarant, turbarum quic-
quam cooriretur, tota in se tem-
pestas incumberet. Nec securus age-
bat Stanislaus, qui quamuis tan-
tum abesset, haud tamen omnino sa-
tis distare se ab suis existimabat,
more vehementer amantium: qui
omnia tuta timent. Ad hæc, nescio
quomodo maiorem indulgendi fer-
uori suo, amplificandæque virtutis
opportunitatem Romæ sibi fore o-
pinabatur. Quæ cū Canisius elicuis-
set, pro idonea habuit causa Romam
eum

eum destinandi prius etiam quam responsum ab vrbe, vti mos erat, opperiretur. Ergo cum duos eo ipso autumno è Societate Iacobum Leuantium, & Raynerum Leodiensem mitteret, tertium ijs comitem Stanislaum adiunxit, laudans illum Generali Borgiæ, ac præclara de eo sperari significans. Tantumque itineris Vienna Dilingam, Dilingam Romam, quod summam millium passuum Italica mensura mille adducentorum implet, adolescens prænobilis, nec viæ, nec graui cuiuspiam assuetus labori confecit pedes. Tantum scilicet virium ex animi affluentia ad imbecillitatem corporis redundabat. Sed non potuit mortalis infirmitas quantum dabatur accipere. Itaque quam Romam demum peruenit spiritu recens, ac vegetus, tam fesso maleque affecto corpusculo; vt aliquot dies præcipua recreandus cura fuerit, priusquam ad religiosi studij labores admitteretur. Quinto Kal. Nou. anno M. D. LXVII. die S. Apostolis

Simo-

B. STANISL. KOSTKAE. 39

Simoni & Iudæ sacro, plenus gaudio, tanquam votorum finem adeptus, in Nouitiorum adscriptus est numerum.

Degebant Romæ ea tempestate, & *In Societatem ad-*
apud Professos ad S. Mariæ à Strata, *legitur.*
vbi nunc Farnesiana Basilica est; &
ad sancti Andreæ in Colle Quirinali
Nouitij. Hæc enim tum primum domus exorians non multos admoldum capiebat. Quidam etiam in Romanum Collegium, præter eos, qui ibidem priore absoluto rudimentorum anno, dabant operam literis, periclitandi humilium functione munerum, mittebantur, Tres hæc sancta in vrbe Societatis domos præsentia sua, sanctaque conuersatione Stanislaus exhilarauit, honestauitque. Nam, cum admissus esset ad Professorum domum, moxque in Romano Collegio ministerio coquinae defunctus; postremò ad S. Andreæ translatus, in ea noua Tyronum palæstra, tantum olim amplificanda, ac principe tota in Societate futura, non solum exactum
virtu-

virtutis exemplum, sed etiam beatorum corporis sui depositum ad solatium, & incitamentum Tyronibus omnium posterarum ætatum reliquit. Præerat instituendis Novitijs apud Professos Alfonso Ruitius; in colle Quirinali Iulius Fattius paulo ante è Lusitania, vbi multos annos egerat in Italiam revocatus: ambo pietate ac prudentia, magnisque in Societate antè ac postea muæeribus noti.

*Florentissimū fuit
eo anno
Romanū
Tyrocinium
Aderant
Franciscus
Turrianus.*

Plane felix Religioni annus ibat: ut pauca possint notari tempora, quibus Romanum Tyrocinium patri egregiorum alumnorum proventu floruerit. Aderat inclytus diuinæ scientiæ Doctor Franciscus Turrianus, is, qui Romæ, inque Concilio Tridentino, quo Pontifex Pius IV. in suis eum Theologis miserat, multa que apud nationes disputationibus, atque editis voluminibus celebris, prope sexagenarius, ex tanto Theologicæ subtilitatis magistro; obsequentissimum se simplicitatis Religiosæ discipulum

B. STANISL. KOSTKAE. 41

lum fecerat. Aderat alter Stanislaus *Stanis-*
Polonicae item nationis, è Varseui- *laus Vars-*
tiorum familia nobili: qui, cum Re- *seuitius,*
gi à secretis, collegarumque in eo *etc.*
munere princeps fuisset, recusato
Episcopatu, alijsque, quibus abun-
dabat Ecclesiasticis abdicatis hono-
ribus, Polonica imprimis, ac Roma-
na aula mirantibus, non modo se,
sed etiam aliquot è sua familia pel-
lectos, Societati tradiderat: isque
primus, simul Beatus noster obiit,
Vitam eius literis consignavit. Ade-
rant Franciscus Leonius, & Hiero-
nymus Isuntia, siue Olavius: ille
iuris Pontificij notitia clarus, ex
eorum numero iureconsultorum,
qui Pontificis iussu Gratiani Decre-
tum recognouere: hic Martini Ola-
nij doctissimi viri germanus frater;
diues & honoratus sacerdos, inde
ab vrbe Victoria Romam profe-
ctus, vt Societatis spiritum è Roma-
no hauriret fonte. Atque alijs, ne
longum faciam prætermisiss, (qui-
bus paucis post mensibus accessit
Rodolphus Aquaiua Ioannis Hie-
rony-

rony-

*Accessit
Rodul-
phus A-
quaiua,
deinde
Martyr.*

*Aderat
iam Clau-
dius A-
quaiua,
deinde
Præposi-
tus Gene-
ralis.*

*It B. Sta-
nislao ex-
ercitatio-
nes spiri-
tus pro-
posuit.*

ronymi Ducis Atriæ filius, ex ijs
plane terræ angulis, quos initio de-
scripsi, adolescens: cui tandem Nu-
minis benignitas reliqua ornamen-
ta etiam Martyrij glorioso stemma-
te decorare, & consecrare dedit in
India) aderat Claudius Aquaiua
hodie Societati I E S V Præpositus
Generalis, Rodulphi patruus, qui ex
Cubiculario Pontificis Pij V. sum-
me gratioso, amplissimos honores,
quos habebat in proximo, & cuncta
mortalia Euangelicæ nuditati, cru-
cisque obsequijs posthabuerat. At-
que huic, quanquam recenti disci-
pulo, tamen iam ad docendum ma-
turo Stanislaus spiritualibus exer-
citationibus de more excolendus
traditur. Verum cum is ad prima fe-
re verba de rebus diuinis solueretur
in lacrymas, dicebat Claudius, sibi
accipiendi potius, quam tradendi
exercitationes eas munus imposi-
tum. In eo secessu Stanislaus ab pue-
ritia vltima repetitam confessio-
nem cum Patre Ruitio instituit: ex
qua post eius obitum professus est

Rui-

B. STANISL. KOSTKAE. 43

Ruitius, animum ab se innocentissimum perspectum, totaque vita nunquam letifera noxa contactum.

Interim Ioannes Stanislai Pater *Acres. d. Parente literas B. Stanislai accipit.*
fuga eius cognita grauissimè indoluit. sed, cum sentiret quicquid ad rem disturbandam moueret, frustra fore, quod tractanda res esset Romæ à Pio V. Pontifice, more pleborumque mortalium, perinde æstimare res vere, atque amare liberos nescius, iram, doloremque plenissimarum, probrorumque datis ad eundem literis, euomuit. Aiebat inuistam puerili leuitate eius maculam splendori gentis Kostkæ: inhumanissime se impieque desertum, destitutum, proditum: suum filium vilissimi instar mendiculi erronem ac fugitiuum, Germania tota, Italiaque conspectum. In hac puerili fatuitate si perseuerare haberet in animo, caueret vnquam reuiferet Poloniam: nusquam a deo fore tutum vnde vi non extraheret; proque torquibus aureis, quos ante gestasset, gestaturusque fuisset, si ingenium suis

suis

fuis dignum natalibus voluiffet induere, oneratum ferro in tetrum coniecturum carcerem, vbi nunquam auram lucis hauriret.

*Literis
Parentis
pie. con-
stanter.
que re-
spondet.*

Has literas cum de Stanislai virtute certi Moderatores ei reddidissent, continuo legenti, vt habebat promptissimas, eruperunt ex oculis lacrymæ: quidque fletu interrogatus, miseram se Parentum suorum deplorare cœcitatem respondit: qui dona Dei vsque adeo ignorarent. Inde iussus ad eas literas respondere; in hanc sententiam grauius, pieque rescripsit. Cum se Deus Dominus in familiarium suorum recepisset numerum, nullam Parenti esse dolendi, sed multiplicem lætandi causam. Nam ad ipsum quoque pertinere huius beneficii partem; qui filium in cœlestis Principis haberet aula: idque sine impensa, & cura: quod nequaquam ij fortiuntur Patres, qui apud Principes nihilominus, quam ipsi sint mortales, liberos collocant: se quidem indignum, qui ob Dei amorem quicquam

quam perpetiatur: si tamen pro sua clementia Christus IESVS tam multa pro nobis passus, tanto beneficio dignaretur, haud optatius, ac beatius quicquam posse sibi in hac vita contingere. Proinde quæ ille minas putaret, sua esse vota. Ceterum sciret se dudum sempiternæ Maiestati fidem obligasse, quoad spiritus mortales artus regeret, in paupertate, castitate, obedientia eidem seruiturum. citius, quam ut hanc fidem fallat, extrema omnia necemque vel acerbissimam perpesurum. Ipsi quoque Parenti longe fore consultius, si filium sponte tradat, commendetque Deo, & gratiam ei deponat, qua vocationis inæstimabili dono perseveranter ad finem usque respondeat, quam si facessere negotium ei conetur. Hoc enim, & irritum, & ipsi præterea noxium, illud vero salutiferum utrique fore. Hæc fere Stanislao ad Professorum domum agenti, quæ quidem distincte memoria conseruauerit, euenere.

Eius

*Inuisen-
tem Car-
dinalem
cupit adi-
re in sor-
dida ve-
ste.*

*Tranquil-
litatem
animi
precibus
à Deo vni-
fratrum
impetrat.*

Eius temporis, quo in Romano fuit Collegio: duo præcipue memorantur. Primum, cum eius visendi causa Ioannes Franciscus Commendonus Cardinalis venisset, Stanislaum abunde se humilitatis insignibus ornatum existimantem, prodire ad illum, ita vt erat, in obsoleto, quo ministerij sui causa utebatur, vestitu voluisse; nisi Patres habendam magis rationem amplissimæ Cardinalis personæ, quam Stanislai feruoris duxissent. Norat Commendonus ex multis legationibus per septentrionem obitis gentem Kostkam; satisque Viennæ Stanislai virtutem perspexerat: quare & hanc, & familiæ eius nobilitatem perhonorifico in digressu testimonio Patribus commendauit. Sed illud, quanto & apud homines, quodque caput est, apud Deum, esset in precio clarius ostendit. Domesticis pro nota, & constanti probitate, quam adeo modicæ ætatis, recentisque disciplinæ, venerationi omnibus erat: fuitque, qui graui-
mo per-

mo perturbatus, eiusque precibus multum tribuens, pro se ut Deum precaretur, oravit. Cui Stanislaus Pariter, inquit, concedamus in templum, & ante diuinissimum sacramentum fundamus preces; ei que nos commendemus. Eunt protinus. Habet Stanislaus non tam longam, quam ardentem precessionem, ac repente ea tetra curarum nubes evanuit: mensque socio ita confere-
navit, ut confestim e templo, non omni modo solutus perturbatione recesserit, verum etiam insigni consolatione plenus & gaudio: quod hodieque superstes perspectæ fidei sacerdos, idem & concionator cum excellenti virtutis Stanislai testificatione rite, ac sanctè confirmat.

Ad ultimum translatus Stanislau-
laus ad sancti Andreæ a deo cunctis ^{Communi-}
in rebus absolutam honesti for-^{nia pieta-}
mam tenore æquabili tenuit, ex-^{tis mune-}
pressitque, ut vel consueta domesti-^{ra obit}
cæ disciplinæ munera obiens quen-^{singulari}
dam ijs splendorem insolitum, & ^{cum lau-}
lucem adderet. Itaque etiam tum ^{de.}

C cum

cum eadem solum, quæ ceteri faciebat; plura tamen, atque ampliora videbatur præstare quam ceteri: ac sane præstabat; cum potius quomodo, quam quid facias spectandum sit: nec raro qualitas operis in opus

*Exemplar
est virtu-
tum So-
dalibus.*

euadat. Ergo viuum omnibus erat cunctarum laudum exemplum: quodque magis est mirum, Institutores Nouitiorum non dubitabant palam dum adhuc viueret, pro exemplo sodalibus, ad imitandum proponere. Eius modestia vultus, oculorum, incessus, motuum omnium, parsimonia loquendi, verborum meditatio erat summa. In celesti illa oris specie ita calor emicabat candidissimæ mentis, & purissimæ lumen fulgebat integritatis, ut intuentibus virtutum omnium ac præsertim pudicitiaæ amorem quasi afflaret. Nunquam tristem vidisses, aut tetricum: sed alacrem, suauemque permodesto, atque amabili vultu. Nempe ætatem ei floridam, non tam adolescentia faciebat, quam animus gaudens, delitijsque beatæ

*Semper
modeste
gaudens.*

vitz

vita saginatus, totius boni fontem non per intervalla regustans, sed quantum mortalitas patiebatur assidue potans: atque adeo continentius etiam ei quam mortalitas patiebatur inhærens. Sedulo Moderatores aduigilabant, ne nimio abreptus impetu spiritus, nequaquam pari præditum vi mortale vasculum immature desereret. Cæterum ita iam suoapte nutu ferebatur, & acquiescebat in Deo; ut vita eius vere non assidua modo oratio, sed etiam contemplatio dici posset: præsertim ob insigne donum, quo diuinam ubique præsentiam acie mentis intuebatur. Iulius Fatius, quantum obseruare ipse potuerit, animaduersum sibi testatur, nullis euagationibus mentis inter orandum, aut meditandum obnoxium Stanislauum fuisse. Quo autem euagaretur, qui iam se totum, ac penitus in Oceanum immensum diuinitatis immerferat, vnde, quo se cumque verteret, nunquam emergeret?

*Francis-
diget in
currículo
perfecte
virtutis.*

In orationibus nullam patitur mentis euagationem.

Cuius etiam caro iam animi didicerat affici studijs, vt posset cum regio vate profiteri: Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea. Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.

Æstus cordis ex amore diuino gelida temperandus est.

Cæli Regina semper suam Matrem appellat.

Certum est ipsum quoque ex animi redundantia, ita amoris diuini incendio incalescere, ita exstuaré solitum corpus, vt pectori ad refrigerandum cor imbutos frigida panniculos necesse esset apponere.

Erga Dei beatissimam Genitricem iam prorsus animum induerat filij: suam Parentem appellare eam in omni sermone consueuerat: idque tanto cum sensu, adeoque simplici ingenuitate faciebat; vt audientibus partem suæ suauitatis aspergeret. Multi id notarunt, ac præ cæteris Emmanuel Sa Theologus cum primis sapiens, & præco Euangelicus, & vir optimus, qui cum aliquando comitem eum ducens ad Basilicam sanctæ Mariæ ad Niues, interrogasset, num sanctissimam Virginem diligeret; is hu-
mili

B. STANISL. KOSTKAE. SI
mili quodam gestu, atque ore blan-
dissimo respondit. Quid quæris Pa-
ter? Est mea Mater. Ea que voce, ta-
li modo, ac sensu prolata valde
commotus EMMANUEL, cum de-
inderem P. Generali narraret, aie-
bat sibi nequaquam visam eam ho-
minis vocem. Ad hæc, cum fre-
quētissime de augustissima illa mor-
taliū, immortaliumque Regina
STANISLAVS loqueretur, noua
semper & magnificentissima quibus
appellaret excogitabat nomina, &
gradus, in quibus collocaret, altis-
simos: apparebatque graue illi esse,
quod adæquare sui iudicij præstan-
tiam nequiret verbis: nec celsius
quiddam ubi illam reponeret, in-
ueniret. Ad salutationem Angeli-
cam, sacrum rosarium, precesque
alias cum Psalmis in laudem Virgi-
nis consuetas suauissime afficieba-
tur. Cumque, quam liceret creber-
rime, in ijs exequendis occupare-
tur officijs; animaduertebant Pa-
tres, id quoque exequi eum quadam
cum venustate oris, & gratia extra-

*De ea
magnifi-
centissime
loquitur.*

*Eiusdem
facies di-
uino fil-
gore col-
lucet.*

ordinaria, plane vt ei ab plena gra-
tiæ Regina, cuius inseruiebat lau-
dibus, præter morem indita vide-
retur. Quin etiam est, qui rite con-
firmat, insolito splendore diuini-
rus lucentem Stanislai faciem ab se
haud semel conspectam, familia-
rium Patris luminum non rarum
insigne.

*Studium
maceran-
di corpo-
ris.*

Inter iucunda hæc beatæ patriæ
studia nihilo voluntate, aut cona-
tū minore munera huius exilij pro-
pria, & laboriosa tractabat. Ado-
lescentulus eius sanctitatis, & in-
nocentiæ nullum faciebat finem
integerrima illa membra & obse-
quentissimum animo corpusculum
afflictandi. Nihil erat quod ex-
celsum illud pectus pertimesce-
ret: nihil existimabat arduum, nil
supra suas ducebat vires: osten-
dens vim Apostolici dicti, Chari-
tas omnia sperat, omnia sustinet.
Quæ varia videbat in singulis la-
borum, abiectarumque functio-
num, ac pœnarum sponte suscepta-
rum genera; ea ipse fame inexplē-
bili

*Animi
magni-
tudo.*

B. STANISL. KOSTKAE. 53

bili & animo immenso appetebat
vniuersa: inque humillimis, & con-
temptissimis ministerijs exultabat
maxime, ac triumphabat. Nemo
autem suspicetur, quia ingenti-
bus ausis, generosisque feruoribus
solet interdum transfigurantis se
Diaboli in Angelum lucis, fraus
misceri, in his siue leuitatem, si-
ue ludificationem vllam Dæmonis
fuisse permittam. Obedientia fide-
lis character, ac nota germanæ vir-
tutis, certissimumque aduersus lu-
dibria Satanz munimentum pro-
babat omnia, ac temperabat. Et
quamuis ab suo sensu Religiosi
quoque viri, in rebus, quæ honesti
specie blandiuntur, sæpe recedant
ægerrime; tamen Stanislaus mira
cura ad leges ordinis, præsidumque
nutum sese vbique formabat.

Quamobrem intuenti mihi om-
nem eius cursum ætatis, prima-
que cum medijs, hæc cum extre-
mis comparanti, haud dubie vide-
tur semper ab diuino spiritu, tan-
quã manu fuisse ductus. Affluentium

C 4 autem

*Insignis
obedien-
tia.*

*Sanctita-
tis Stanis-
lai fons
Gratia
Vocatio-
nis vber-
rima, cui
egregie
ipse re-
spondit.*

autem donorum, quæ deinceps alia
super alia semper vberius congesta
in eum è coelo sunt, quasi fons, &
semen fuisse efficacissima, & vber-
rima donata ei à principio religio-
sæ gratia vocationis. Cui gratiæ cum
se gratissimum, & obsequentissi-
mum præberet Stanislaus, eaque re
largum illud, beatumque diuinæ
benignitatis flumen in suum, vti
oportet, caput, fontemque refun-
deretur, perenni vsque commercio
inde rursus emanans, ad irrigan-
dum, foecundandumque egregie
præparatum, cultumque fidelis, &
diligentis serui agrum multiplici
cum incremento redibat. Quam ef-
ficax, & abundans fuerit diuina vo-
catio, quamque ei fideliter ipse re-
sponderit, non ex diuersis, sed ex
ijsdem plane cernitur argumentis.
Consideretur diuturna constantia,
propositique custodia, in vexatio-
ne, & corruptela domestica, assidua
& varia Societatis flagitandæ per-
seuerantia, tum voti nuncupatio:
postremo non Parentes modo, &
am-

amplum patrimonium, delicias,
 opesque mortales posthabitas; sed
 tantum etiam aditum discriminum,
 & incommodorum: dum sanctæ
 paupertatis avarus mercator tan-
 tum terrarum peragrat, ab diuitijs
 fugiens, inhians nuditati; quantum
 non temere ipsius paupertatis odio,
 studioque auri mortales cupidi ob-
 eant: longeque ardentius, quam alij
 ad iucunda vitæ, vel ad honores fe-
 runtur, ab molli ipse, ac splendido
 otij, ac nobilitatis sinu ad asperum,
 & horridum humilitatis, & ærum-
 narum transit amplexum, quæque
 alia habet religiosa seueritas sæculi *Quantū*
 votis aduersa. Ut vero sanctam vr- *faceret*
 bem contigit, domumque receptus *gratiam*
 est, quasi thesaurum tanto labore *Vocatio-*
 quæsitum adeptus, nunquam fatia- *nis.*
 batur gaudens. Et, quia ex abundan-
 tia cordis os loquitur, plerique eius
 sermones instituebantur de benefi-
 cio religiosæ vocationis, nec fere
 vnquam sine magnificentia senten-
 tiarum; granditate verborum, &
 vberibus lacrymis. Quodque pro-
 prium

prium est ad summa, ac se facta nitentium, talia cum faceret, fecissetque, incusabat se, ac dolebat, tanquam adeo incomparabili dono esset ingratus. Mortalium genus omne voluisset tanti boni participes fieri, suosque nominatim propinquos, affines, Parentes; à quibus de cætero ita abstraxerat curam, vt periniquè ferret eorum mentionem, præsertim si opes, nobilitas, vel quidpiam, vnde in ipsum recidere existimatio posset, memoraretur.

Ad instituta Societatis mirè factum.

Obedientia summa.

Porro instituta Societatis tantè faciebat, tamque sibi apta rebatur, & congruentia, vt nihil supra. Natum ad illa, & factum intellexeres. Nec distabant ab opinione facta. Ad ea, vt modo significauimus, volebat priuata sua pietatis studia exigi. Legum erat omnium, disciplinæque domesticæ seruantissimus: alacritatis ad obtemperandum Moderatoribus singularis, nihil quantumuis minutim videretur, contemnens: & iussa non varijs interpretat-

pretationibus ad suum accommo-
dans sensum, sed simplicitate, &
fidelitate summa capessens; ad
eam scilicet, quam sancti viri de-
scribunt perfectionem enitens ve-
ri obedientis, qui non quantum,
aut quale sit, quod præcipitur, spe-
ctat; sed solo est præcepto conten-
tus. Itaque missus aliquando ad
comportanda cum Claudio Aqua-
uiua in culinam ligna, dum Clau-
dius feruori suo obsequens agge-
rat vsque, & cumulat sarcinam; Sta-
nislauus, quod certum forte ligno-
rum numerum quem singulis iti-
neribus ferrent, coquus nomina-
rat, demere cœpit, eumque se nume-
rum egressurum negauit, vt socij,
quem tanquam magistrum alioqui
venerabatur, ad eius obedientiam
fuerit ardor accommodandus. Hæc
atque horum similia cum palam
cernerentur ab omnibus, Iulius
tamen Fatius, ac Ruitius, qui insti-
tutores & confessarij latebras quo-
que intimas scrutabantur animi,
& immensas in eo reconditas coeli

opes intuebantur multo videbant
clarius, professique eo mortuo
sunt, non potuisse in eo noxam ob-
seruari. Ac nominatim de obedi-
entia Fatius scriptum reliquit, visam
sibi in Stanislao ad eum ascendisse
gradum, ad quem celsissimum inter
mortales potest. Nihil ei oblatum
vnquam difficile, nullam ad rem
tardum, aut cunctantem repertum:
quam ob causam iucundè interdum
appellabat eum, omnipotentem.
Cum vero aliquando, vt valetudini
seruiretur, temperare eius inten-
tam assiduè in Deum cogitationem
necesse foret; eamque ob rem iussus
esset tempus orandi contrahere, in-
de quidem visum principio modi-
ce tangi: verum id adeo tulisse quie-
te, tamque obedienter fuisse in po-
testate Rectoris, vt animi eius bea-
ta tranquillitas nulla ex parte com-
moueretur. Quod insigne est humi-
lilitatis documentum, incorruptæ-
que vti dicere institueram, nota vir-
tutis. Nam fere vt quisque maxime
dulcedine quadam in oratione, cæ-
teris-

B. STANISL. KOSTKAE. 59
terisque pietatis muneribus imple-
tur; ita difficillime ea inescatus sua-
uitate, ad communem normam, nu-
tumque Præfidis fingitur.

Ornabant diuinas hasce STA-
NISLAI laudes ipsa ornamenta na-
turæ. Neque enim tanta ad paren-
dum alacritas ex hebetudine, vel
ignaua quadam mollitie nasceba-
tur ingenij; sed ex certa inductione
animi, ac spiritu recto, quem forti-
tuserat. Quippe ingenio viuido e-
rat, ac perspicaci: & consilij matu-
ritate, prudentiaque longe vltra æ-
tatem pollebat. Inter eius libellos
post obitum vnus fertur inuentus,
in quo cum diligenter animi sui
sensa, & concessa diuinitus lumina
annotasset, sapientiæ, vt aiunt, sa-
ne præstantis vestigia cernebantur.
Quarum ego rerum specimen, eum
libellum si nactus essem, desiderari
hic à lectore non paterer. Nomina-
tim autem dexteritas in eo quædam
felicissima eminebat in familiari-
bus regendis colloctionibus, ac,
si quando ad media prolaberentur,

*Ingenio
erat per-
spicaci, &
viuido.*

*Singularis
prudentia
in seren-
dis, regen-
dusque pijs
colloquijs.*

ad pia argumenta reuocandis: cum aptissime è sanctorum vitis exempla insereret, quæ perinde, ac si ipse spectasset, aut easdem gessisset res, ita narrans affectu suo, ac spiritu animabat. Neque hæc cum faceret, vel quicquam inde tribuebat sibi, vel de aliorum existimatione apud sese deterebat; sed mirifica aduersus omnes obseruantia,

Indignum se iudicat sociorum conuictu. se tanquam in Angelorum coetu versari dicens, indignum appellabat tali consuetudine; studensque ex singulis proficere, quæ in quaque cernebat separatim, à se deberi cuncta censebat. Ex his omnibus, quam largo flumine gratia in eum diuinæ ad Societatem vocationis infusa sit, quam fideliter tradita ipse talenta exercuerit, quamque postremo certa nota eius consignatæ vitæ virtutes sint, liquido apparet.

Hoc nisu, & impetu fortunatus, ac rapidus cursor perexiguo tempore longissimum spatium virtutis emensus, destinatum apprehen-

B. STANISL. KOSTKAE. 61

hendit brauium . Mense ab Socie-
tatis ingressu decimo assumptæ in
coelum Deiparæ nocte, Patronam,
matremque sequutus est suam: cum
se iam circumageret annus, ex
quo Viennam gloriosa fuga reli-
querat. Nam tametsi certa profe-
ctionis dies prodita non est; tamen
cum Viennenses literæ Kalend. Se-
ptembribus datæ, de ea tanquam re-
centissima loquantur, non in mul-
tos ante dies potest referri. Ipsa
porro ex hac vita migratio, duo ha-
buit singularia. Primum non vi na-
turali, sed diuino præter ordinem
iussu existimata est contigisse. De-
inde, & præsensit eam, & prædixit
STANISLAUS, imo etiam impe-
trasse coniectura est. Dies appete-
bat sancto Laurentio sacer, qui in-
celytus martyr ex more Societatis
nostræ in menstrua fortitione SA-
NISLAO patronus obuenerat. Quamobrem celeberrimum optans
agere eum diem tanquam ad stolam
pretiosam, & vario distinctam
ornatu parandam pridie institit
à Recto-

*In sancti
Laurentij
ex men-
strua for-
titione
patroni
cultu su-
premum
contrahit
morbum.*

à Rectore, multa sibi vt liceret effectupia, perpeffu aspera fufcipere: ex quibus leuiffima quædam concessa; inter cætera, vt publice sese in coenaculo verberaret. Ipfo mox die fefto, post obita rite diuina, omne maturinum tempus coquo admitter exegit; fancto humilitatis, caritatisque negotio religiosum diei otium colens: quæ sunt feriæ Beatis in primis acceptæ. Secundum prandium interrogatus publice à Nouitiorum Magistro, quid interim mente agitasset, respondit, Ex ignis præfentia fuccurriffe fibi ignem infernum, quem se aiebat commeritum, & ignem quo Beatus LAURENTIUS tostus fuerat. Paulo post male incipit habere, iubeturque collocari in lectulo, Comotiuncula erat non febris, aut quicquam cura dignum; tamen STANISLAUS lectulum in fensurus, cum super eum benedicens salutare signum crucis manu figurasset, folemni sua hilaritate adiecit, si Deo cordi est, vt hinc nunquam exurgam,

*Predicit
fuum obitum.*

B. STANISL. KOSTKAE. 63
urgam, fiat eius voluntas. Subinde
febri corripitur, quasi LAUREN-
TII Patroni sui flammaram parti-
ceps factus. Cæterum perleuis fuit
febris, tertiana, tertioque eius ac-
cessu mors consequuta. Itaque cum
altero ante obitum die ad cubicu-
lum superioris contignationis de-
duceretur, post gratias Deo, & So-
cietati de cura, quæ ipsi adhibeba-
tur, actas, affirmans ibi decessurum,
aliquam admirationem ijs, qui ade-
rant, mouit: ideoque subiecit, si ta-
men Deo placitum fuerit. At po-
stridie, cum affirmaret, ea se nocte
obiturum, susceperere fratres veluti
ioco, non esse id vero simile, nisi
forte cœli Regina, cui assumptæ sa-
cer instabat dies, secum assumeret.
Post meridiem languore, ac sudore
gelido occupatus, Patre Fatio nihil
id esse, vt assolet, dictitante, affir-
mauit diserte adesse iam haud dubie
clausulam vitæ suæ mortalis. Fece-
reque tandem fidem tum adeo con-
stantia dicta, tum vires statim colla-
bi vehementer coeptæ, atque defi-
cere.

Inde

*Optat hu-
mi abie-
ctus mori.*

*Sacramē
tis, & a-
lijs presti-
dijs ad
mortem
se compa-
rat,*

Inde institit, uti sinerent humi-
fese abiectum vltimum exhalare
spiritum: Quod cum primo Re-
ctor negasset, iterum instanti, ex
parte indulgendum ratus, hacte-
nus concessit, ut humi cum culci-
tra sterneretur. Ita humi iacens di-
uinissima mysteria, & sua, & circū-
stantium consolatione magna su-
scipit; ad preces, quæ adhibeban-
tur, attente pieque respondens. Sed
illud fuit spectaculum fratribus
periucundum. Cuncti animaduer-
tere, vbi primum in cubiculo sa-
cro sanctum Domini corpus appa-
ruit, tanquam gestiente ad dilecti
sui conspectum animo, dulcissi-
ma quadam amoenitate, & pul-
chriore solito hilaritatis flore vir-
gineum eius o explicatum. Sub hæc
ad Rectorem conuersus, Tempus
breue est, inquit, & Patre profe-
quente illud Apostoli, reliquum est;
ipse subiecit, ut præparemus nos.
Ac velut de integro ad momentum
illud æternitatis arbitrum se com-
parare exorsus, bis repurgauit con-
fessio-

B. STANISL. KOSTKAE. 63
fessione animum: veniamque ex
fratribus cœpit rogare, quod mi-
nus recta eis præbisset exem-
pla, ita ex animo, ac si vere exem-
pla talia, non optima præbisset.
Cæterum quanto breuior vsura vi-
tæ restabat, tanto eam occupa-
bat intentius. Multas preces ab
sanctis viris compositas ei tem-
pori accommodas ultro exequu-
tus, sacram Crucifixi effigiem pe-
tente, eam statim porrectam manu
tenens, ac peramanter intuens,
ore, uti semper erat latissimo, ple-
num pietate ex cordis sui sensu
colloquium instituit: de benefi-
cij acceptis gratias benignissimo
Domino agens, quod se pro-
creasset, quod proprio sanguine
redemisset, quod ad Religionem
vocasset, ac cætera eius generis,
rogans peccatorum veniam, spi-
ritumque suum in manus illius
commendans. Tum exorsus à pedi-
bus sigillatim sacras plagas summo
cum sensu exosculatur, simili-
affectu oblatam, qua valens uteba-
tur,

tur, sanctissimæ Virginis Matris suæ Imaginem complexus, atque osculatus est. Inde ad alios cælites versus, quoniam tempus aderat, quo patrocina maxime conquirenda, atque vsurpanda sunt, voluit sibi Patronorum suorum è beatis cœli incolis nomina recitari, quos vnà cum ijs, qui per singulos menses in Societate illi sorte obtigerant, ex ordine in libellum retulerat. Postremo de more interrogatus, num quid molesti resideret in animo, Nihil respondit: ac rursus, num esset paratus Deum euocantem sequi, iucundissime item respondit, Paratum cor meum Deus, paratum cor meum. Atque ita sancto oleo iam inunctus, altera manu rosarium, & quædam piacularia grana, altera sacrum cereum sustinens inter sanctissimam I E S U, & Mariæ ingeminanda nomina viuere Deo coepit: adeoque leniter felix ille animus ab suo corpusculo, quod fidelissimum focium, atque ministrum habuerat, segregatus est: eique tam viuudum colo-

*Lenissimè
expirat.*

B. STANISL. KOSTKAE. 67
colorem, oculos vsque eò nitidos
reliquit, vt adstantes migratio fe-
fellerit; mansitque deinceps ve-
nustissima in ore demortui species,
quasi leniter, ac dulce renidentis.

Est, qui testatur, auditum sibi ea
tempestate, cum prædicaretur pu-
blice, apparuisse moribundo clienti
Beatam Virginem. Illud certe multi
obseruarunt, cum iam proxime ab
excessu abesset, oculosque fere tan-
quam sopore dulci quiescens, placi-
de clausos haberet, conspecta inter-
dum in vultu repente sereniore,
cum oculorum hilari circumactu,
dulci que labiorum motu, & quasi
subrisu, argumenta quædam suauis-
simæ voluptatis, qua animus vel in
eo formidolosissimo agone per-
fruebatur: vnde coniectura fiebat
præclaram ei quampiam diuinarum
visionem rerum obijci. Iulius Fa-
tiu. hora post noctem mediam ter-
tia excessisse tradit: idem significat
Varseuitius, cum scribit, spiritum
Domino reddidisse, eadem fere ho-
ra, qua Dominus, & Saluator noster
ad glo-

*Moribun-
do diuinæ
visiones
videntur
obiectæ.*

*Qua hora
mortuus.*

ad gloriosissimam Virginem Matrem suam excipiendam cum Angelis è caelo scribitur descendisse. In codice quoque, in quo defunctorum ad sancti Andreae memoria conseruatur, Stanislai migratio die 15. Augusti notatur. Qui faciunt, vt id certius existimem, quam quod prodidere quidam, hora noctis tertia migrasse. Tum id tempus, tum morbus, iudicio periculosus; praeterea facilitas, qua adolescentis optime constituti, & integris dum viribus dissoluta coagmentatio est, iure persuaferunt ei suauissimo fosculo non abfuisse frugis maturitatem; neque imperiosae mortalitatis rapacitate praecerpum, sed extra ordinem auctoris vitae placida manu fuisse collectum.

Mors omnino visa praeter vim naturae.

Statim reuelatur beatitudo aeterna Stanislai

Ea nocte ad domum Professam vni sociorum, qui statuerat prima luce Stanislaum inuisere, visus est semisomni alius frater; qui monuit frustra iturum, vt viseret aegrotantem. Iam Stanislaum esse in caelo, quod cum is miraretur, iterum ille

B. STANISL. KOSTKAE. 69

ille affirmavit, iam Stanislaum esse in coelo, denunciauitque horam qua solutus vinculis corporis, euolarat. Commotus ea denunciatione socius, alteque cogitationi impressam retinens, vbi diluculo primo surrexit, quibusdam domi visionis seriem enunciauit, trepideque se dedit in viam: cumque vita functum sodalem amantissimum reperisset, cognita obitus hora, quod sibi praedictum fuerat, plenus admiratione ibi quoque narrauit. Illud pariter animaduersum est. Cum Stanislaus multas ob causas merito esset omnibus vnice carus, magnaque expectationis; tamen perinde quasi non de beata eius vita solū certi essent, sed stillas ipse quasdam ex torrente superfundentis se diuinæ voluptatis dei ceret magno omnes cum gaudio casus acerbitatem tulisse: illud certantes, vt quidpiam è pauculis rebus, quæ sancto fratri vsui fuerant, impetrarent, pro sacris pignoribus asseruandum.

Mortis, eoque modo obitæ vulgata

*Concurſus
ad exe-
quias.*

gata fama ad exequias ingentem è Collegio, domoque professa exciuit sociorum numerum, tanto motu, vt eum concursum sanctitatisque nomen admirans Franciscus Toletus, qui post fuit Cardinalis, tumque Theologiam in Romano Collegio nomine magno docebat, dixisse feratur, en adolescens Polonus mortuus est, cunctique ad cadauer eius festinant. Nobis porrò vbi senes occubuerimus, quid fiet? ad id, vt videtur, alludens, quod S. Augustinus cognita Magni Antonij vita, & subita ex lectione eius duorum conuersione, dixit. Nec solum celebratum est funus; sed etiam tum alij, tum primarij Societatis Patres, pedes demortui tanquam sanctas reliquias religiose exosculati sunt. Hæsitque in animis omnium tam dulcis sensus ex admiratione diuinæ clementiæ, talia in suis famulis perpetrantis, vt accumbentibus ad mensam sponte fluerent lacrymæ, & memoriam reficiendæ naturæ rapax illa cogitatio extingueret.

Deni-

Deniq; quam singulari cum sanctitatis opinione Stanislaus deceſſerit, duo apprime teſtantur. Primum quod adoleſcens, ac Nouitius præter Societatis morem, in ligneo eſt conditus loculo, qui diſcretas, vt æquum erat, ad poſteritatis venerationem ſanctas illas reliquias reſeruaret. Quanquam non erat tum cauſa vlla diſcriminis. Namque illud nouo in templo S. Andreae, quaſi conſecrandæ cæteris poſtea ſequitur humo, & lapidi pretioſo in fundamenta ponendo, primum ſepultum eſt immaculatum corpus: quod multos annos haud ſine peculiari Numinis cura integrum incorruptumque permanſit; quaſi etiam tum conſeruatae olim vigor virginitatis animaret. Deinde, quod mors iuxta ac vita viſa eiufmodi eſt, vt cenſuerint Patres cunctæ ſtatim Societati, quod luculenter fecerunt, ſeparata epiſtola nunciandam. Paulo copioſius eadem in Luſitaniam Iulius Fatius ſcripſit, ſummo vt opparet ſtudio, vt qui gratiſſime

Primus ad S. Andreae Sepultus in privato loco ob Sanctitatis præſtantiam Corpus diu incorruptum.

Litteris eius vita conſignatur.

D ſimæ

*Ornatur
statim Be-
ati titulo.*

simæ cœlo illius animæ diuitias in-
terius norat. Eadem mox alij prosa,
& carmine celebrarunt. In Polonia
maxime, venerationi tanquam Bea-
tus cœpit illico esse: multiq̄ue ex
eo regno Stanislai sanctitatis nomi-
ne adductos se profitentur, vt nomē
in Societatem darent.

*Eodem
appellatur
à Clemen-
te VIII.
Pontifice.*

*Pauli V.
authorita-
te effigies
eius in tē-
plo cum
lampade
ac votiuis
tabellis
proposita.*

Ad hæc picta eius imago in Cra-
couiensi Regia inter regni Patronos
posita est. Eadem cum Beati titulo
longo post tempore typis excusa
Romæ authoritate publica, & anno
M. D. C. vulgata. Tertio inde anno
Clemens ipse VIII. Pontifex Maxi-
mus in quodam diplomate appella-
uit Beatum: ac die, quo obiit, anni-
uersario decem annorum, totidem-
que quadragenarum indulgentia-
rum inuisentibus positum in eius
patria Dei Matris sacellum Fabiani
Konopaski, qui summi Pontificis
cubicularius, affinitate B. Stanis-
laum contingebat, rogatu, anno M.
DC. IV. concessit. Postremo Paulus
V. quo nunc Pastore summo gau-
dent Christianæ gentes, cum Alex-
andro

andro Peretro Cardinali Montalto Nationis Polonæ Patrono, & Andree Opalinio, nunc Pofnaniensi Epifcopo, tum Præposito Plocienfi, eodemque regio ad Pontificem legato, orantibus, rem ad confilium facris ritibus præpofitorum reieciſſet: rurfus inſtante Eleonora Vrſina Alexandri Ducis Sfortiæ coniuge, vt publice colenda in templo S. Andree cum accenſa lampade ac votiuiſtabellis Beati effigies proponeretur, conceſſit anno M. DC. V. pridie aſſumptæ Virginis & anniuerſarij Stanislai. Qua ſtatim ab Andree regio legato multis cum facibus honorifice expoſita, cum poſtridie conueſtito raptim ſericis aulæiſtêplo, quod potuit ex tempore editum celebritatis eſſet, Poloni inter quos legati ſtudio eminebat, haudquam extemporaria illa ſignificatione contenti; die octauo ſuo dignâ magnificentia celebritatem inſtaurârunt. Eo die ab lacunari ad ſolum parietibus damaſcena, auroq; intextaveſte fulgētib. adhibitis ſeu voce,

D a ſeu

seu musicis instrumentis tota ex-
be nobilissimis canendi artificibus,
cum legatus, & flos Polonæ nobili-
tatis adesset, magnusque cæterorum
concurfus; sacrum, Paulo Ifernienfi
Episcopo faciente, Vespertinæque
preces cærimonia magna pera-
ctæ.

*Ornatur
sepulchrū.*

Accessit proxime tum ex plasti-
ces opere circa beati Imaginem ,
tum auratis circa sacra ossa clatris,
pretiosa veste, pensilibus ex argen-
to lychnis , cæteroque apparatu
cum artificio, tum sumptu illustris
ornatus, Eleonoræ Vrsinæ, & Polo-
rum imprimis liberalitate: qui ma-
gni pretij aliquot etiam aureos tor-
ques, nouum prope genus ornamen-
ti, misere: Deo nimirum cumulatio-
ra reddente Stanislai cineribus, quæ
Pater viuo exprobrabat, imperite
abiecta. Augeturque in dies sacram
imaginem ac reliquias veneranti-
um numerus: & multis in Polonia,
Romæ, alibi que acceptum sibi Ado-
lescentulum, idem, qui ab initio ce-
pit, fauor diuinus prosequens, illu-
strat

*Multis in
omni gene-
re miracu-
lis illustra-
tur.*

strat miraculis, ad animarum, & corporum beneficium eorum, qui ad eius confugiunt preces. Multi gravissimis Dæmonum oppugnationibus eius ope erepti sunt: alij optatas adepti virtutes, alij in morbis, alijsque humanis calamitatibus præsens experti auxilium: effugati ab obsessis corporibus per eius invocationem Dæmones. Denique ipsemet admirabili modo ad suæ beatæ vitæ testificationem multis apparuit. Quorum admirabilium operum ritè iuratis testibus tabulæ confectæ sunt publicæ.

AT QVÆ, vt exempla (quod olim recepimus) singillatim nonnulla proferantur, principio illud mone- re iuvat: inter beneficia, quæ per Sanctos suos Deus mortalibus tribuit, longe præstare proculdubio ea, quæ propriè ad animi bona spectant. Etenim verè dicitur, cum miraculum, tum donum maius fuisse reuocatio Magdalene à vicijis, quàm Lazari eius fratris à mortuis: vti plurius est animi vita, quam corporis.

Verum cœci mortales, vt corporis bona tam magno æstimant, tam quæ paruo animi; ita nec perinde morbos, & pericula animorum cognoscunt; neque pari cura in his ad opem cœlestem confugiunt: nec denique id genus beneficia æquè mirantur. Mihi tamen consilium est pro nobilitatis merito in hac narratione, quæ animum proximè, ac pietatem contingunt, ea prima omnium memorare; præsertim, quod etiamnum viuens talia coepit miracula Stanislaus efficere, cum quemadmodum supra narratum est, perturbato illi socio tranquillitatem mentis breui prece restituit.

HO C autem loco primùm meritò numeretur commutatio, & exitus vitæ fratris eius Pauli Kostkæ, de quo supra narrauimus: tanta enim hominis conuersio iure optimo Stanislao tribuitur, qui gratiam fratri è cœlo reddiderit, qualem sancti viri solent ijs, qui nobilem ipsius patientiæ coronam elaborarint.

Paul

Paulus ergo cum primis annis haud multum negotij suscepisset in rerum cultu diuinarum, vbi maturuit aetas; ita diuersam viam iniuit, vt moriens sanctitatis famam, & ipse magnam reliquerit. Comparem sibi genere, ac caeteris ornamentis conquirens, coniugem, aliquot condiciones frustra tentarat, cum reputare coepit secum, Deo cordi non esse, vt illo se vitae genere illigaret; ac proinde vertendas aliò curas: quin Deo ipsi soluto planè ab terrenis nexibus animo, & corpore seruiendum. Hæc salutaris cogitatio nouæ illi vitæ initium fuit. Inde liberaliùs coepit se precationibus dedere, diuina crebriùs vsurpare mysteria, ac reliqua pietatis officia tractare impensius. Tum virtutis gustu illectus, quæ experienti multo suauior, quàm cogitanti est, diuinaque gratia corroboratus, quæ rectè factis amplificatur, animum induxit facultatibus suis Christo Domino redditus, pauperem vitam humilemque traducere. Ita-

que Prasnij, vbi versabatur, Patri-
 bus Franciscanis (quos Bernardi-
 nos in Polonia vocant) certam pe-
 tuniam assignauit Templo, ac Cœ-
 nobio extruendo. Templo eiusdem
 oppidi populari annum vectigal
 auxit, & Sacellum in eo condidit,
 & in Sacello sibi sepulchrum cum
 inscriptione hac posuit, Non eru-
 besco Euangelium. Significans vi-
 tam sibi inopem, quamuis mundo
 ignobilem, vltro delectam, quod è
 factum esset non mundi, sed Christi:
 nec rubori sibi; sed splendori duce-
 re, quod cœlestis Magister re, & ora-
 tione optabile, & gloriosum demō-
 strarat, ac fecerat. Præclare enim S.
 Ambrosius. *Neminem (inquit) de-
 bet pudere, si ex diuite pauper fiat,
 dum largitur pauperi: quia Christus
 pauper factus est, cum diues esset, vt
 nos sua inopia ditaret.*

1° off. c. 30

DENIQUE amplas eodem in op-
 pido ædes Xenodochio continentes
 ædificauit, consilio collocandæ ibi
 Societatis. Quod vbi impetrare non
 potuit,

potuit, pauperibus eas, & Xenodochio largitus, in earum parte pauper ipse pro Christo, & contubernalis pauperum factus, vitam in assiduis ieiunijs, precationibus, & alijs pietatis muneribus egit; omnium virtutum, sed præcipue humilitatis, specimen latè clarissimum præbens.

AVEBAT summopere, vt absolute faceret holocaustum, se quoque ipsum Societati penitus tradere, quam venerabundus vbique cum præfatione honorifica Sãctã appellabat. Et quãuis multa, ne recipere-tur, obstarent, ætas in primis grauior, ac perdita valetudo; tamen post diurnam flagitationem, sine fine perseverantem Claudius Aquaviua Generalis præpositus, cùm ipsi homini, tum sanctæ Stanislai memoriæ tribuendum aliquid ratus, admisit. Hoc Paulus nuntio lætus, dum conuerso penitus ad Crucem animo totus in eo est, vt à subortis litibus bona, quæ Ecclesijs donarat, explicet, protinus in domum Domini

euolaturus, Petriconia in Regni iudicijs, quæ tribunalitia vocât, lethifero morbo correptus, ad præmia rectè factorum, piorumque studiorum decessit. Certatim ad corpus visendum confluit vniuersa nobilitas, quod & postea prædicabant quasi quandam sanctitatem spirasse; & omnibus eius conspectu acres pietatis motus iniectos. Ita Paulus, quo bono Stanislaum arcebat, eius ab Stanislao factus est conforz. Similiter olim Patriarcha Ioseph honorum in partem, qui illi interceptum iuerant, fratres recepit. Sed humana illa fuere, & caduca bona, nostra hæc diuina, ac sempiterna, vt in AEgyptum aduocatos illos, ex AEgypto hunc euocatū appareat.

RELIGIOSVS vir rebellantis præter morem carnis exagitatus molestijs (quippe placet interdum Deo hunc quoque per ignem probare, atque excoquere virtutem furorum) incredibili conficiebatur angore, cum esset nihil, vnde non vteretur: ac videretur sibi aliquando
tan-

tanquam per vim abripi, abstrahiq;
 à Deo, & sanctissima eius consuetu-
 dine. Non cessabat à consuetis ille
 quidem adhibendis remedijs ora-
 tione præsertim ad Deum, multos-
 que Cœlitum, ac nominatim ad in-
 tegerrimam Regnam virginum
 Dei Matrem. Auxilium spiritualis
 magistri, & consilium petijt: multas
 ob eam rem pœnas & afflictiones
 vltro suscepit; nihil quod vtile puta-
 ret, omisit. At pertinax pugna dura-
 bat, reseruâte Deo collati gratiã mi-
 neris Angelo suo STANISLAO, cu-
 ius inter mortales gloriam, vti nu-
 per coeperat, maturum iam cense-
 bat clariùs illustrare.

VENIT igitur in mentem reli-
 gioso athletæ ad beatum adolescen-
 tem, vt totum integellum, tamque
 Christo Domino, Parentique eius
 acceptũ cõfugere. Preces, neq; eas,
 vt in tâta spiritus ariditate admodũ
 calêtes fecit; & eodẽ tamẽ momẽto
 Tartarei illi cecidẽre stimuli, cõqui
 euit cõsciẽtia, redijt gustus diuina-
 rũ rerũ, saporq; suauissim' castitatis

Atque hoc ille tam prompti, efficaci-
 que subsidij fretus pignore in
 magnam spem venit Angelicæ illi-
 us virtutis ad gradum aliquem con-
 scendendi, non irrita spe: si quidem
 magnam exinde facilitatem in eius-
 modi abigendi molestijs expertum
 se profiteretur.

LAICVS in Polonia, & vnus è
 populo; sed vitæ, mentisque probæ,
 iamdiu scrupulis cruciabatur con-
 scientiæ, identidemque horrendos
 à blasphemæ spiritu patiebatur im-
 petus, & ad desperationem maxi-
 me incitabatur: vnde vita intoleran-
 da, ac peior morte fiebat. Quodque
 grauius est, in perpetua agebat di-
 micatione, summoque discrimine
 vnà corporis & animi pessundandi.
 Confessarius vir prudens, & grauis
 post multa incassum tentata reme-
 dia (nam & hoc habet diritatis id
 malum, vt perægrè curetur) auctor
 fuit laboranti, vt B. Stanislai implo-
 raret opem, spondens adsciturum
 sibi illum in reliquum omne vitæ
 Patronum, si per eius clementiam
 peri-

periculis, & angoribus tantis eximeretur. Paruit is recte monenti, votum concepit, spemque bonam, ac mentis tranquillitatem recuperavit.

ALIVS itenr è populo Romæ confessionem adornans, nec suorum, quem optabat inueniens peccatorum dolorem, ad B. Stanislai sepulchrum contendit. Hic oranti, opemque imploranti innocentissimi adolescentis, tantum subijt odium sui, tanta lenitas cordis, ut erumpens in fletum, vim ingentem lachrymarum profuderit. Quod recte existimanti videatur necesse est haud prodigium minus, quam si duro è silice aqua fluxisset.

IDEM euenit Ecclesiastico iuveni, qui dum per exercitia spiritus in S. Andreæ ad Sacerdotium sese comparat, perspectis quibusdam literis idoneæ auctoritatis, grauiusque testimonijs de vita, rebusque mirabilibus Stanislai, flexit eodem loco in suo conclauigena, &

„ sublatis in coelum oculis, manibus-
 „ que. Credo equidem B. Stanislæe (in-
 „ quit) in cœlo te esse gloriaque per-
 „ frui vitæ sempiternæ. Inde precor
 „ in huiusce documentum fidei, meo-
 „ rum vt scelerum mihi dolorem, &
 „ contritionem exores. Vix tantum
 effato tanta oborta est affluentia la-
 chrymarum cum gemituum, ac sin-
 gultuum eo strepitu, impetuque, vt
 necesse haberet ad eam cohibendam
 vim summo eniti conatu, ne qui de-
 gebant in proximo exaudientes, rei
 nouitate commouerentur.

ALII præterea testantur, siue ad
 B. sepulchrum, siue alibi ad eius in-
 uocationem nunc admissorum do-
 lorem sibi adesse, nunc sensum dul-
 cem pietatis, nunc piæ lachrymas,
 nunc in perplexis curis explicatio-
 nem, & claritatem, & similia his.
 Nec desunt, qui religiosæ vitæ men-
 tem impetratam sibi per eum, vel
 optatos in Ordines patefactum ad-
 itum profitentur.

AD hoc spiritualium genus do-
 norum

norum pertinet oblatum Sacerdoti Polono visum Stanislao Obors-
 kio nomine. Is inde à puero cùm
 ad Dei famulatum in societate no-
 stra incitari cœpisset, post longin-
 quam perseuerantiam, infractam-
 que constantiam, ad Romanum ty-
 rociniũ receptus est. Vbi cùm
 specimen esset virtutum omnium,
 præferbat tamen & ore, & mori-
 bus, & cuncto habitu corporis de-
 corem quendam cœlestem, atque
 modestiam integerrimam, vt pla-
 nè Stanislai nomine dignum ag-
 nosceres. Eadem æquabilitate vi-
 tæ, atque virtutum, cùm decimum
 in religioso studio confecisset an-
 num, Sacerdosque creatus esset,
 tandem Niesuifij, quod Polonici
 Regni oppidum est in Russia an-
 no salutis 1597. in grauem incidit
 morbum; qui cùm iret in lōgum, atq;
 insanabilis fieret, ægro iam de futu-
 ra magis, quàm de præsentis vita so-
 licito B. Stanislaus cùm B. Ignatio So-
 cietatis Parente, alteroq; de familia
 eadem

eadem apparet, nuntiatque breui ad ipsos emigraturum. Nihil hac specie latius, nihil hoc iucundius nuntio religioso clienti: nec fides vana fuit. Paulo post vitæ suæ dies ponderosiores, quàm numerosiores expleuit. Eaque B. Stanislai visione simul palàm est facta beatitudo, qua ipse fruitur in cœlo, simul benignitas, qua vitur erga clientes in terris.

EADEM duo documenta tum quoque sunt prodita cum ad B. tumultum diuini odoris suauitas admirabiliter extitit. Anno 1602. agebat Romæ Nicolaus Oborskius natione Polonus, gente nobilis, ætate iuuenis, annorum sex circiter, & viginti, prudentia apud notos omnes, vitæque probata. Is quinto Kal. Nouembris, qui dies B. Stanislao religiosæ vitæ natalis fuit, ad tumulum eius preces facturus venit. Seruabatur ea tempestate sacrum pignus in æde S. Andreae ad læuum aræ maximæ latus, quod vocatur epistolæ, immisso in cauatum parietem

tem loculo modice supra pavementum elato. Hic Nicolaus ubi preces ad voluntatem peregit, proximos conditorio lateres, vti solitus erat semper, exosculans, mira præter solitum odoris suavitate perfunditur. Dumque & nouitatem rei, & odoris miratur præstantiam, quò vberius sensu illo frueretur dulcissimæ voluptatis, iterum atque iterum, ac sæpius locum eundem exosculatur, ac precationem producit. Tum circum explorans num alibi quoque idem spiritus afflaretur, non nisi è Stanislai halantem urna deprehendit. Inde tanto affluentiùs, & pietatis delibutus dulcedine, quæ totum diem tenuit, & admiratione completus, imperare sibi non potuit, quin protinus totam rem pio, prudenti quæ Sacerdoti ibidem ad s. Andreae narraret. Qui dum cunctatur miraculo fidem adiungere, fecit Deus, vt ipso experimento disceret quanto eius bonitas summa opinionem sepe numero nostram, fidemque transcendat.

dat.

dat. Nam eidem mox ad aram principem dum sacrificat, eadem è sacris ossibus, quæ sita in proximo memoravi, celestis inhalatur suauitas solida, minimeque dubia, eiusque generis ac præstantiæ, ut satis luculento sibi ipsa testimonio esset, bonitateque terris incognita suam è coelo originem affirmaret. Quò tamen liquidius, certiusque constaret de tota re, statim à sacrificio, quoniam idem ipse per id tempus sacrario præfectus erat, ex Aedituo diligenter inquirat, eque comitibus, nunquid vsquam eo die odorum accenderint, posuerint, sparserint? Idem ex domestici sacelli, quod aræ templi maximæ imminet, procuratoribus quærit; comperitque neque eo, neque proximis diebus tale quicquam factum. Nec planè vlla eiusce suauitatis peruestigari, fingive humana causa potuit, ut nihil reliquum fieret, nisi ut nostri huius beatissimi flosculi accommodaretur Reliquijs, quod diuinè Paulinus Nolanus Episcopus de Felice canit.

Præ-

*Præsides ipse suis sacer ossibus: ossaque
sancti*

*Corporis in tumulto non obsita putuere
mortis,*

*Arcano aeterna sed prædita semine
vita,*

*Vinificum spirant animæ victricis
odorem.*

CONCLUDAM donorum hoc
genus beneficij commemoratione,
quod me non modò vt euulgem; sed
vt sine vlla dubitatione testificer
grati animi cogit officium; faciam-
que eo libentius, quòd vt Archangelus
Raphael Tobiam admonet, *Sacramentum
Regis abscondere bonum est; opera
autem Dei reuelare, & confiteri, honorificum.* Et S. Augustinus scriptum reliquit,
admonitam, ac propè obiurgatam à se non
obscuri loci matronam Carthaginensem,
Innocentiam nomine; quòd acceptam diuinitùs
curationem negligentius euulgaret.
Maceratæ voluentis sæculi anno
decimo, pridie Nonas Nouembris è
viviis excessit. Hieronymus
mus

mus Sacchinus, qui complures annos singulis fermè diebus Dominicis, ac sanctioribus alijs diuina frequentarat Poenitentiaë, Eucharistiaëque mysteria, vulgoque vir habebatur in primis bonus, ac prudens. Hic supremo in morbo, postquam Medicorum sententia planè depositus ad vltimum venerat, diuinoque Viatico, & sancto oleo ritè communitus erat, aliquantum releuari visus est, & aliquot diebus meliusculè habere. Verùm, vt morbi genus immanens habuerat stomachi offensionem adiunctam, nihil appetentis, & quicquid ingestum esset, magno dolore, impetuque reiicientis, creuit vsque eo fastidium, & odium cibi, vt tertio Nonas Nouembris, quamuis multum multi omni arte, industriaque conarentur, quos ille amabat plurimum, ac verebatur, nihil tamen omnino vt admitteret in os adduci potuerit, quæ res magnam creabat acerbitatem cum alijs, tum duobus liberis eius: quippe accitus Medicus, cum tenuissi-

mam

mam febrim reperiret, & venę per-
 cussionem prope constantem, eam-
 que robustam; & anhelatio, ac sin-
 gultus conquiescent, quibus antea
 conflictabatur; ad hæc nitidi
 oculi, os, ac vultus viuidum, ac na-
 turalem colorem præferrent, existi-
 mabat mali vim naturæ vi (nam e-
 rat apprimè firma constitutio cor-
 poris) superatam; si que necessaria
 cibi subsidia caperet, ex eo discrimi-
 ne posse prorsus emergere. Ille
 tamen obstinatè cuncta respuebat.
 Id vrgebat vnum, Saccus vt Sodali-
 um sanctissimi Sacramenti, quorum
 è numero à prima ætate fuerat, sibi
 indueretur, vt ita compositus, or-
 natusque mortem opperiretur. Ita-
 que qui ante norant ingenio homi-
 nem mitissimo, mire que tractabi-
 lem, & obsequentem, insolitam
 pertinaciam eo tempore vehemen-
 ter admirabantur. Verebantur qui-
 dam, ne quibus dæmonum præsti-
 gijs illuderetur: alij censebant, quã-
 uis alioqui minimè deliraret, hæc
 tamen in re satis compotem mentis
 non

non esse. Et quanquam nemo erat, qui culpæ, certè grauioris, damnare auderet, fieri tamen non poterat quin pro eo, quanti ille supremus casus interest, charos liberos talis tali articulo parentis status grauius haberet sollicitos. Quamobrem alter eorum de Societate nostra ad opem implorandam Dei secedens, precatorem B. Stanislaum adhibuit, vt cui tam felix è vita contigerat exitus, & à quo multa præterea se accepissè insignia dona Religiosus profitebatur. Precatur ergo Beatum, vt misello egro ad vitam equè, ac mortem, & ad necessaria sumenda subsidia impetrare à Deo pro sua pietate velit debitam animi præparationem, & æquitatem. Huius rei si fieret compos, eam vna cum cæteris euulgare eius miraculis, & certas ad tumulum eius exequi preces recipit, ita vt promissio, si Præsides ratam habuerint, voti vim, ac religionem obtineat. Hac precatione sub alteram noctis horam facta, nō multo post, nemine iam quicquam rogante,

gante, vltro æger admonet, si quid sibi velint porrigere, sese paratum assumere; cumque gemini oui oblatum luteum facile obduxisset, tãquam ad hoc obedientiæ documentum referuatus adhuc fuisset, magna pituitæ vi continuò ad fauces lapsa, animam agere cœpit. Tum verò quanquam ita moribundus iacebat, tamen, vt clariùs perspiceretur quis animi status esset, interrogatur, num paratus æquè sit ad vitam, ac mortem ex arbitrio Dei suscipiendam? & ille apertè se paratum significat: ac rursus quærenti num quæ necessaria cumque iudicarentur vitæ adiumenta sumpturus obedienter esset? item planè affirmavit: quin etiam poenitere se siquid fortè adhuc pertinaci recusatione peccarit, offensionisve causam cuiquam præbuerit. Atque confessione denuò etiam sacra expiatus, perseverans vsque ad vltimum in sanctis precationibus sanctissima IESU, & Mariæ nomina inuocans expiravit; vel recuperata

rata

rata per B. Stanislai merita, vt certo existimari par est; vel patefacta, quæ optabatur animi præparatione, suosque, & cæteros, qui adstant, consolatione plenos relinquens.

INTER adiumenta, quæ extra vires, modumque naturæ constat allata corporibus, memorabile sanè in omnes partes fuit prodigium, quod anno salutis millesimo sexcentesimo altero in Anna Theodora de Ligniuilla est perpetratum in Gallia. Nam & gens ea prænobilis est, & morbus erat pro insanabili notus, & curatio repentina, & clarissima fuit. Agebatur nobili foemina ætas annorum fermè quatuor supra viginti, virtutisque, & prudentiæ multum inerat. Sed, vt totus mundus positus est in maligno, quantum euentus ostendit, diro aliquo veneno, veneficoque petita est. Nam primùm longo implicata morbo est, incomperato medentibus: cuius eo sensim pestis processit, vt tanquam certo morituræ suprema adhibi-

hibita sint Sacramentorum præsi-
 dia. Deinde, cum lethalis se infre-
 gisset impetus, permansit malefica
 vis; unde ægra & doloribus torque-
 batur acerrimis, & crurum penitus
 destituebatur vsu, ut gestatoria sel-
 ta, si quò commeandum esset, trans-
 ueheretur. Quartumdecimum iam
 tenebat mensem id malum, meden-
 di consultis insanabile prædicanti-
 bus, nec nisi veneficium esse dicti-
 tantibus, quò ipsorum ars neuti-
 quam aspiraret; cum tamen nihil
 interim prætermitterent ab disci-
 plina sua curæ, opisque nihil vn-
 quam prætermisissent. Sub hoc tem-
 pus regressus ex vrbe germanus æ-
 gre frater Sacerdos idem, ac religi-
 osus tradidit ei formis excusam Sta-
 nislai figuram, circa quam Beati
 quædam miracula cernebantur ex-
 pressa; suavitque ut ei se Beato com-
 mendaret. Accepit eo cupidius &
 imaginem, & consilium pia soror,
 quòd præter insitum animantibus
 cunctis vitæ, & incolumitatis stu-
 dium, diuturni languoris cum fati-

B

gata

gata tedijs, tum afflictâ desperatione opprimebatur. Proxima die Dominico, qui fuit nonus ante Kalendas Decembris, cum se deferri iussisset in templum, inter sacrum vehementi incitatur instinctu, ut à Deo per merita Beati illius adeò illi grati adolescentis valetudinem roget. Hic impulsus vnâ cum impetrandi fiducia, quo sacrificium vlteriùs procedebat, hoc stimulabat acriùs, crescebatque ardor animi, quoad tandem, dum sacrosancta populo Hostia demonstratur, flagrans, & æstuans suum coram Domino totum cor effudit, per Beati illius gratiam, ad eiusdemque gloriam rogans, & obsecrans suorum ut tandem cruciatuum, qui nullum modum, nullum finem habebant, misericordia tangeretur. Rem profectò magnam, atque mirabilem. Momento eodem reuirescere se quodammodo sensit, insinuari toto corpore, fundique per membra suauem quasi succum, & ad demortua crura delabi, vitamque

que eis, ac vigorem refundere, vique eò, non solum vt continuò sensus doloris omnis euanesceret, sed & protinus re diuina peracta suis pedibus domum, & nullo nitens adminiculo, per quàm expeditè redierit, stupentibus cum ijs, qui in templum vexerant, cæterisque comitibus, tum quicumque tale suis oculis vsurpabant spectaculum. Nec minor admiratio extitit euentu mox apud nobilitatem longè, lateque vulgato, cum in persona tam nobili contigisset, tam longinqua valetudine, adeò nota, desperataque. Cæterùm quantum ea res bonorum pietatem Catholicorum erga Coelites auxit, tantum hostes Sanctorum Hæreticos pupugit, præsertim quòd nullus inficiando factò locus erat relictus. Quid igitur moliantur? More suo, ne pernicialibus euadant è tenebris, meridiana luci noctem conantur offundere. Mussitant eam sanitatem ipsis naturæ viribus, vsitatoque modo effici potuisse. Temperatum

E 2 quip-

quippe fuisse maleficium ad certi spatium temporis, atque temporis puncto defecisse. Sed, ut ipsamet prudens foemina differebat, quamquam ab omni specie veri ad hoc re-
bat, ut in punctum omnino illud, cum ipsa Beati opem poscebat, maleficij finis incideret, nihilo prius, nihiloque posterius; tamen, etiamsi id euenisset, non potuisset ipsa per sese statim incedere, properareque, ac currere, uti fecit, ab aede sacra in suam. Nam crura quaterdenum mensium interuallo atrophæ exaruerant, musculi obriguerant; extenuati, contractique nerui omni metu caruerant. Itaque tum quoque, postquam mali causa decessisset, nisi id miraculo; sed propria, ingenitaque potestate naturæ factum esset, longo erat opus tempore, dum recrearentur, firmarenturque debilitata crura, sustinere ut corpus possent; ijsque ita liceret insistere, & ingredi tanquam nihil præcessisset impeditenti. Hoc enim interest utrum valetudo diuinitus

an recuperetur humanitùs. Vbi diuinitùs redit, supplente Deo per extraordinariam suam vim, imbecillitatem naturæ, mora indiget nulla, sed est perfecta continuò: at vbi humanas redit per artes, quoniam naturales causæ imbecillæ sunt, viresque, ac progressiones habêt finitas, & necessariam connexionem cum tempore, spatium, ac moram requirit.

MAGNA fuit in Regno Poloniæ Matthiæ Pstrokouij auctoritas, magnum nomen. Quippe Presmiliæ primùm, tum Vladislauix, ac Pomeraniæ Episcopus, demum ob insignem prudentiam, cæterasque præstantes virtutes summus Regni creatus est Cancellarius. Cæterùm tantum lumen, decusque propè abfuit, quin anno sæculi huius tertio repentinò extingueretur. Brozouix, quod Ruthenorum oppidum est, degentem tertio Kal. Augusti vehemens ex improviso symptoma corripuit nocte intempesta, eo periculosius, quòd id loci, idque

temporis spem humani auxilij omnem intercludebat. Ad diuina igitur Religiosus Antistes mentem conuertit, non ignarus tum maxime prompta esse, vbi nostratia defecere. Non multis antè diebus ab Societatis nostræ Sacerdote Christophoro Angelo Iaroslaiensis Collegij Rectore fragmentum acceperat capsæ, in qua primò Stanislai corpus conditum Romæ fuerat, idque religiosè pro sacro pignore asseruabat. Huius memoriam in eo casu necessitas statim illi subiecit. Sine mora reprehendit, magnaque fide doloris admouet loco; ac protinus non leuatio solùm, sed & liberatio perfecta consequitur. En quantum suos Deus famulos cohonestat, vt sepulchrorum reliquiæ, hoc est, ipsa domicilia mortis è sacrorum attactu corporum salutiferam vim, ac vitalem adfciscant. Ad grati animi monumentum, Dei que gloriam, & Patroni sui, ac liberatoris honorem Episcopus tum rei summam in libello

bello scriptam chirographo, signo-
 que suo muniuit; tum pingi, scribi-
 que iussit in tabula, quæ ad Beati tu-
 mulum in urbem missa, hodieque
 inter cæteras visitur cum signo, ac
 titulo.

CLARISSIMA foemina O-
 stroviæ Dux, Tarnouïæ Comes, Pa-
 latina Voliniæ, quodque omnium
 decorum primum est, B. Stanislao
 cognata, Anna Kostka eodem anno
 salutis humanæ supra sexcentesi-
 mum tertio, ex loculi eiusdem par-
 ticula præsentem opem sensit in
 partu. Tenens enim illam adhibi-
 ta prece, cum cæteros antè partus
 difficillimos, inter dolores acer-
 rimos habuisset, ita tum leniter,
 facileque enixa est, ut continuò,
 & ad ingrediendum, & ad quæ-
 uis consueta sibi munera suppete-
 re vires profiteretur; nec esse de-
 cubituram nisi ad materiam de-
 clinandam sermonum, seruien-
 dum consuetudini existimaret. In
 alia deinde ægrotatione nihilo
 minorem experta Beati clemen-
 tiam,

tiam, vtrumque beneficium chiro-
grapho, signoque suo, & iureiuran-
do testatum voluit. Alijs post hæc
super alia insignibus affecta bene-
ficijs, quorum facile maximum nu-
merabat, quòd in summo periculo
tumultuum, & conuersionis pu-
blicarum rerum, & plurimæ cæ-
disturbo teterrimus minimo mo-
tu, damnoque decursus euauisset,
Romam ad Beati tumulum sua di-
gnum & magnificentia, & pieta-
te exoluendi voti causâ donarium
misit, & materiæ pretio, & subtili-
tate operis, & additorum gratia
ornamentorum spectandum in pri-
mis. Ea fuere candelabra sex de pu-
rissimo succino, binos fermè elata
palmas vernacula mensura, auro,
argentoque aptè distincta; itemque
è succino tripalmaris Crux cum
pendentis Domini effigie; cuius
in basi sigilla duo conspiciuntur
raræ artis è succino item, cætera
fulgoris aurei; ore verò, colloque,
& manibus candoris eximij; alte-
rum Stanislai in Societatis habitu
recum-

recumbentis in genua , & Angeli alterum diuinam eidem Hostiam porrigentis. Insuper decorè Crucis in stipite pusillum est emblemata cum indice , monumentum dedicantis, & causæ. Totaque dispersa basi Crucis: & candelabrorum quoque medio insita scapi nodo è lucino candenti sigilla subtilitatis bellissimæ; in quibus expressa mireris præcipuorum argumenta decorum; quæ viuo Stanislao diuina præter ordinem indulgentia obuenire. Quibus donis diues opum, & pietatis Dux Anna alia deinde parisi, adeoque maioris nobilitatis adiecit.

E A D E M Kostkarum de gente Catharina matrona lectissima Stanislai Vapouij, qui Castellanus deinde Presmiliensis fuit , coniux, tertium iam diem ex partu laborans , cum adhibitis nullo effectu facultatis humanæ præsidij, deplorata simul parentis, ac sobolis haberetur salus, vbi Stanislai inuocatum est patrocinium, præter

omnium expectationem filiolum incolumem incolumis peperit. Cumque subinde vir eius Vapouius in urbem venisset, sumpta propter Beati tumulum religiosè Eucharistia, suo coniugisque, ac prolis nomine voti explendi causa nobile aureum monile in tumuli eiusdem ornamentum donauit.

MAXIME certum in hoc genere, illud quoque & notabile cense-ri beneficium debet, quòd Anna vxor Petri Iancinij Leopoli consecuta est anno salutis 1605. Nam sexto Idus Octobris à primo vespere ad octauam noctis horam cum discrucia retur doloribus partus intolerandis, non alij modo; sed & Petrus vir eius, qui Medicus erat, ab artis suæ, cunctisque mortalium leuamenti desperauit. Itaque & suam vicem dolens, & amantissimæ coniugis dira tormenta miserans, ad B. Stanislai benignitatem studiosè currit. Nec à prece quartæ in-tercessit horæ pars, cum parturiens
foetum

foetum feliciter edidit, admirantibus æquè cunctis, & gratulantibus, & obstetrice affirmante mirabilem partum fuisse. Quæ omnia idem Medicus, vir grauis, & sapiens apud Archiepiscopi Leopolitani scribam ritè, sanctèque asseuerauit.

LEOPOLI item honesta foemina Susanna coniux Pauli Lanij primùm in puerperio præsentem Stanislai opem ipsa persensit; deinde nacta quasdam eius Reliquias, Annæ filix ægrotanti applicuit, ac valetudinem reparauit. Postremò filix eidem post aliquod interuallum nouo morbo grauiùs laboranti eodem præsidio morbum abegit. Horumque omnium gratam testimonium Susanna edidit sacramento firmatam.

IAROSLAVIAE anno 1605. honoratus, piusque Sacerdos Ecclesiæ principis, nomine Angelus, cū fracta dextera præ dolorù immunitate, ac spasmis affixus lecto iaceret, vix sui potès, nulliusq; potès mèbrorù, s. Id. Nouèbr. magna fiducia, ac præ-

paratione Stanislauum compella-
uit his verbis: B. Stanislæ Koska,
si qua; apud Deum in Societate IE-
s v merita sunt, vti certum ipse ha-
beo, ac profiteor, per ego ea te me-
rita, tuasque preces oro, quæsoque,
hæc vt mihi acerbitas mali mitige-
tur. Quæ simul ac dixit, qui vesti-
gijs nequibat insistere, seque peræ-
grè commouebat, desiliit è cubi-
li, ac nemine duce, nemine susten-
tante descendit in imum implu-
uium: stupentibusque domesticis;
Ne miramini (inquit) Beato me
Stanislao permisi, continuoque im-
patibilis ille, quo opprimebar, do-
loris morsus clanguit, tantumque
corpore toto hausi robur, vt ip-
sam commouere, atque agitare
manum infractam possem. Postri-
die Chirurgus de more cùm venis-
set, tacitus expectabat Presbyter,
quid ille de mali statu pronuntia-
ret. At peritus magister confestim
vt dexteram vidit, & attrectauit,
admirabundus. Quid rei hoc est?
exclamat. Quid adhibuisti medi-
camen-

camenti ? Ecquem præter me ad-
uocastis ? Vt ita subitò restituta
sunt, & coaluere comminuta hæc
ossa ? Ad extremum cognito cura-
tionem neutiquã mortalis, sed cœ-
lestis medicinæ fuisse, gratulatur
Numini eiusque Beato : ac rem to-
tam pro miraculo apud Iaroslani-
enses Confules vnà cum Presbyte-
ro sacramento ritè interposito con-
testatur.

IOANNES Gostomkius nepos
Palatini Posnaniensis anno 1604.
quartana vexabatur permolesta ;
nec remedio quicquam erat : quæ
morbi eius natura est, vt rarò nisi
longinquitate temporis expella-
tur. Cupiens tamen æger maturè, si
posset, defungi, quo die pe-
riodus circumagebatur febris,
pauillum vini, quo B. Stanislai Re-
liquias perluerant, religiosè præ-
sumpsit ; idque potens ad eò muni-
mentum fuit, vt neque eo die, neque
postea febris vnquam redierit. Ip-
semet Palatinus miraculo rem ad-
scripsit, riteque testatus est.

E O D E M anno Ioannes Biesie-
kerskius verbi diuini præco de So-
cietate nostra, cùm pomeridianas
ad populum in æde sanctæ Barbaræ,
vbi nostrorum Professorum domus
est, conciones haberet Cracouia,
exæstare febribus ingentibus cœ-
pit, quibus de potestate mentis
propè deijceretur. Ecce autem ma-
lo in dies inualescente perueniunt
ex Italia Patres aliquod, qui de B.
Stanislai sacris pignoribus affere-
bant. Quod vbi æger accepit, con-
solatione plenus, & gaudio spem
ingreditur per salutaria illa pigno-
ra recuperandæ salutis, vt aliquot
adhuc annos in vinea Domini face-
re opus liceret. Porrigitur ergo o-
ptanti, petentiq̃ue Beati dens suc-
cineo inclusus corculo, quem ve-
neratione magna susceptum dum
osculatur tanquam gelidâ infusâ
vehementes illi deferbuere ardo-
res; & suavis velut aura per artus
serpere visa est. Denique leuatio
consequuta eiusmodi, vt Medicus
Regius inusitatam, præterq̃ue natu-
ram

ram profiteretur. Et mox salus ad plenum recepta.

EADEM in vrbe Cracouia Tyro de Societate Albertus Galskinskius vitio stomachi labefactata grauius valetudine pessimum in locum venerat, cum & acies hebetari coepta esset oculorum. Nihil consueta de charitate desiderari Patres sinebant: non curæ, non sumptui parcebatur, sed in irritum cadebant omnia. Augebatur in dies stomachi languor, visus in dies minuebatur. Itaque veriti Patres, ne è Societatis vsu non esset, disciplinæque laboribus non sufficeret, deliberare coeperunt (quoniam tyrocinium periclitatio est) de homine dimittendo ad suos. Quo nuntio grauius adolescens quam morbo ipso percussus; tristioresque vitam ducens, quam si instans denuntiata mors esset, pio studio exposuit tutelari suo Stanislao calamitates, ac pericula sua, obnixè orans, vt, quoniam tantum ipse laborum, ærumnarumque susceperat

perat

perat in sanctam Religionem ut pedem inferret, se, quibus bonum illud iam reprehenderat, ne pateretur exportari in altum reuolui. Credi-derim sane pro eo, quanti Stanislaus fecerat habitare in domo Dei, & hanc nominatim Societatem adamauerat, has ei, si vllas, maxime gratas accidisse preces. Quas Tyro dum constanter ingeminat, ecce quiescenti copia ingens puris ex auricula manat. Inde vis mali eiecta, oculis claritas reddita, & stomacho robur; & valetudo in integrum restituta, & quod caput est, Religio conseruata, fatente Alberto vna, eademque re Stanislaum sibi Patronum bis fuisse, corpusque illi se, & animum debere. Atque hec libasse fuerit satis ex admirandis operibus, per quæ B. Stanislaus suam Sarmaticę suę presentiam intra fines Regni declarauit. Nec verò minus alijs in terris siue Polonis, siue alijs quibusvis opem implorantibus presentem se, atque beneficium præbuit.

ANNO

ANNO 1604. Caspar Mloskius
natione Polonus, pietate, graduque
venerandus Sacerdos, Plociensis
Ecclesiæ Decanus, cùm degeret
Romæ, grauiter vexabatur fre-
quenti vertigine, & continenti gra-
uedine; qua dies, noctesque in
thoracem defluente præter mo-
dum angebatur. Vbi multa ten-
tauit experimenta medentium, nec
vllum profecit, statuit coelum mu-
tare, experiri que, si quid Neapo-
litana prodesset amœnitas, quæ
tali pestium generi clemens habe-
ri solet. Cæterùm contrà atque spe-
rabat euenit. Vix eò peruenerat,
cùm inualuit, increbuitque verti-
go, & rheuma, & asthma defæuit:
vt quondam velut exanimis, sese-
que desperans collaberetur. Quo
in casu timens ne penitùs expira-
ret, humanorum auxiliorum cùm
nec vllum suppeteret, & vniuer-
sis diffideret, perexiguum, qui
manserat, sensum colligens, &
contendens, mente, vt vt potuit
B. Stanislaum in clamat; ac repentè
(rem

(rem planè miram) sentire sibi videtur conuerti cor à dextero in sinistrum latus. Animum inde collegit, & continenter processit in melius ad integram vsque, ac stabilem sanitatem. Nec desinebat passim, ac palàm commemorare, cùm antè palpitationem cordis ad dexterum latus sentiret, ex eo tempore perpetuò ad sinistrum, vti naturale est generi humano, sensisse.

HAUD dissimile est quod sequitur. Nicolao Oborskio, de quo antè meminimus, repentinis, crebrisque punctationibus perstringebatur cor, adeoque spiritus obstruebatur vehementer, vt in perpetua se vitæ alea versari putaret. Anno sæculi huius primo, Decembri mense, per noctis silentia solito acrioribus pressus angustijs, interclusa respiratione, vt nec verbum expedire posset, nec hiscere, ter animo dixit: Fer opem B. Stanislæ, fer opem. Atque tam præsens adfuit auxilium, potensque, vt & angor solu-

tus

tus in praesentia sit, nec postea unquam subierit, quamuis ea Nicolaus committeret, vnde solebat existere: & interdum explorandi causa num plenè esset curatus, in latus laeuum recumberet; quem situm ei malo opportunum omnes affirmant, & sibi ipse maximè infestum antè reperiēbat. Affixit igitur miraculi monumentum ad Beati corpus votiuam tabellam, factusque in dies tum corporis firmitate, tum animi pietate valentior, totum se diuino mancipauit obsequio: superstesque hodie inter nos viuit perspectæ virtutis Sacerdos.

MARTINVS Barin ciuis Iaroslauiensis ætate quadragenario maior, matura quoque vir pietate, grauitateque morū, atque prudentia, laborabat Romæ vehemēter ex pectore, difficulter animā trahēs, & purulēta excreās. Cū aut quōdā interfuisset, dū per Stanislai inuocationē ex energumeno Demones quidā abigerētur; ac sciret præterea quā celebris Poloniā & alias terras de B. adolesc. sãetitate, auxilijs-

auxilijsque per eum diuinitus im-
 pertitis fama peruageretur, non
 dubitauit sibi quoque propitium
 fore. Fudit igitur studiosè preces,
 posteraque die pristinae sanitati in
 totum est redditus. Idem rursus
 cum laboraret ex capite, ut non
 legere, non scribere, non vllum
 humani vsus obire munus posset,
 simul ac supplex ad B. Stanislaum
 accessit, leuamentum in signe, &
 mox plenam valetudinem recepit,
 aucta vehementer fiducia, tam pa-
 rata benignitatis, vbicunque ca-
 sus ferret, interpellantur. Nec
 longa intercessere tempora, adeo
 est foecunda malis humana vita,
 cum vsus incidit. Dolore occupa-
 tur acerrimo capitis coniuncto
 cum dentium vnus dolore intole-
 rabili. Nullam capere partem quie-
 tis, non consistere loco poterat. I-
 taque ad vltimum remediorum
 adiecit animum, ut originem ma-
 li dentem euelleret. Prius tamen
 consilium cepit experiri, nū & hac
 in difficultate adiutricem sibi Pa-
 tronus

tronus suus è coelo porrigeret ma-
 num. Antè igitur quàm nocturnam
 se ad quietem componeret, vene-
 ratur Stanislaum, vouerque si com-
 pos eius voti fieret, quotidie quo-
 ad vita maneret, vesperi, ac ma-
 nè, priusquam cubitum se confer-
 ret, vtque primùm exurgeret, no-
 men eius inuocaturum. Secundùm
 hoc votum recubans, soporem fa-
 cilè admisit, quieuitque leniter to-
 tam noctem, ac manè penitùs fa-
 nus euigilauit. Quis hæc tot inter
 admirabilia non & illam succur-
 rendi tam pròptam perseueranti-
 am iure miretur, & quidem in le-
 uioribus sæpe periculis? Nimirum
 inæstimabilis palàm fit oprimi Dei
 benignitas erga mortales, dum fa-
 ciles adèò aures votis quoque non
 magnis accommodat. Summam
 item domesticos suos honorandi
 curam demonstrat, dum talia per
 illos ad nos permanere vult auxi-
 lia. Gnarus enim plerosque homi-
 num haud paulo magis æquo illi-
 berales, nec alia magis re, quàm
 com-

commodis duci suis, hæc ipsa cū honore Sanctorum, cultuq; connexuit, & implicuit, vt honores eorum virtuti debitos vel illecebra utilitatis eliceret, vel necessitatis quædam quodammodo vis exprimeret. Martinus, de quo nuper narraui, tanta commotus indulgentia, voti que non ui damnatus, non promissa modo fideliter perseueravit exoluere, sed per publicum quoque Scribam tabulis anno 1603. Kalend. Aprilis ritè confectis, iuratus hæc omnia posteritati omni testata voluit.

SED ad commendandam charitatis Dei dulcedinem quid quæso mirabilius, quàm amicis suis tantum rependere eum vel inter mortales honoris, dum non solum tam multa per eos largiri gaudet dona cœlestia: sed etiam tot largiri amat modis, per que res, quæ vel longè eos attingant? Narrat non vno loco S Augustin. per flores, qui Stephani Protomartyris vel attigissent Reliquias, vel aræ fuissent impositis: hunc bonam reuocatam hominibus

nibus valetudinem, nunc etiam bonam mentem fuisse tributam. Nimirum placet summæ illi Maiestati materiam tum iuuandi miseros, tum ornandi Beatos ampliare vsque ac latius extendere; bellantemque Ecclesiam, ac triumphantem sancto conferere, & copulare commercio. Id genus benignitatis in B. quoque Stanislai honore depromptum est.

B E A T R I C I S Caietanæ quamdiu vixit, non magis nobilitate, qua erat clarissima, quam laudibus suis, grauitate, pietate, sapientia inclytum nomen, ac venerandum Romæ fuit; viuitque hodie, ac viuet longissimè spectatissimæ fœminæ clara memoria. Hæc ætate iam grauis anno sæculi huius eunte quinto, Augustoque mense B. Stanislauum ad S. Andreæ, (vt non raro faciebat) salutatum venit, postque venerationem aliquid postulauit Reliquiarum illius in adiuuentum puellæ suarum è numero, quam

quam febris quartana depascebatur. Cum aliud nihil esset ad manus, flosculus datur ex ijs, qui, ut affolet, Beati tumulo ad ornatum erant impositi. Hunc domum Beatrix delatum cum ægræ imposuisset, quartana deinceps nunquam prorsus accessit, remque ut planè mirabilem grauiissima illa foemina testificari, ac prædicare nunquam destitit.

MATRONA quoque Romana nobilis fuit, sanctimoniamque, ac sapientiæ tota vrbe clarissimæ Clarix Ghisia Camaiana, quam anno eodem salutis humanæ 1605. altera mamillarum & doloribus immensis, & febribus vehementissimis diu exauit. Intumuerat foedum in modum mamilla: & dirum apostema minitabatur, & inualecebat pestis in dies. Pia foemina plus in coelestibus, quàm terrenis spei reponens medicaminibus, ad S. Andreæ vehi se iussit. Hic ad sepulchrum B. Stanislai preces, ac vota concepit, si ex maiore Dei laude

laude foret, vt sibi valetudinem impetraret. Tum sumptum ex ornatu sepulchri florem agræ mammillæ magna cum pietate imponit, ac fide. Continuo delinitus est dolor, detumescere coepit, ac sensim prorsus euanuit periculosa illa gangræna. Id totum grato animo iurata testatur matrona libello sua manu subscripto; additque cum haud semel postea alterum vber doleret, simul florem eundem, quem videlicet piè seruabat, apponeret, salutarem illico opem præstò fuisse.

ANNO eodem, mense Octobri Romulus Vaccarus item Romanus, alterius oculorum propè in totum orbatus acie, cum nihil restaret in doctorum disciplina subsidij, votum nuncupat, si per Stanislai adiutorium sibi visus instaretur, oculorum par ex argento ad tumulum eius appensurum. Sub hæc particula ex conditorio Beati vitiosum contingit oculum.

F

Quem

Quem ad contactum extemplo graue quoddam ex oculo, quod antè opprimeret, decidere quasi pondus videtur: simulque orbe lumen pupillæ siue recluditur, siue renascitur: & ipse votum gratus exoluit.

EA DEM difficultate, voti reus Iacobus Abbas patria Brixienfis item argenteum oculorum par ad sepulchrum Beati: alijque paria alia par experti auxilium suspendere.

IACOBVS Laurus vir bonus, satisque Romæ notus religiosarum sculptura imaginum; dum formas B. Stanislai quasdam incidit; sensim piè cœpit aduersus illum affici, auctaque in dies obseruantia, ac veneratione, haud simplici experimento didicit, quantus in pietate quæstus sit. Dirum apostema occuparat ei fauces iniquissimo loco; vt cum admoueri medicamenta nequirent, interclusaque esset via cibo, nec pituitæ reiiciendæ facultas relicta, nisi præcipua Deus ope

ope succurreret, planè se desperaret. Hærebat tamen animo B. Stanislai memoria, ac certa fiducia redituram sibi valetudinem per eius preces. Nec sua probo clienti spes mentita est. Magno studio salutem B. Stanislao commendat: supputatio rumpitur, valetudo redintegratur.

HAUD multis interiectis temporibus sinisterum lumen eidem ægrefcit. Nebula, caligove quædam insedit, quæ penitùs obscurabat manante ad dexterum quoque pernicie, tanto grauius homini malum, tantoque damnosius, quanto magis, quam tractabat ars, vnde suam, familiolæque vitam tolerabat, opus habebat oculis. Conuenit Patronum suum Stanislauum; religiosè eius tumulum visit: paucisq; diebus optatis cumulatè potitur.

CONSEQUENTI anno, qui millesimus ab humana salute sexcentessimus sextus numeratus est, per distillationes vis grauedinis asperissima in dorsi spinam illapsa

F 2 misel-

misellum afflixit. Iacebat affixus lectulo, nec usquam commoueri sine acerbissimis doloribus poterat. Super omnia vehementer vergebatur, ne perpetua debilitas inde, atque insanabilis resideret. Rursum igitur ad B. Stanislaum animo supplex adiuit; neque minus expositam, quam antè erat expertus, eius benignitatem inuenit.

PROXIMO deinde anno Sigismundum filium morbus difficilissimus implicuit, & in vltimum periculi discrimen adduxit. Hebetato iam visu, sensibusque alijs pramortuis non exaudire, non fari, neminem agnoscere, nihil sumere nutrimenti. Bonus pater dolebat quidem; cæterum haud desperabat de Stanislai sui misericordia. Supplex igitur rogat, si è maiore Dei futurum gloria sit, ut filio vitam exoret: vouetque, si votum succedat, ad sepulchrum ipsius expressam in argenteo textili eius effigiem cum titulo delaturum.

turum. Voto concepto, malum frangitur. Sigismundus breui è discrimine emergit, tum penitens conualescit. Quæ beneficia omnia non modò iuratus B. Stanislao Laurus accepta refert; verum etiam profitetur in singulis illo ipso temporis puncto, quo B. Stanislai opem deposceret, insigne leuamentum sensisse.

ROCCETTA & Petescia oppida sunt in Sabinis. Ibi Liuia Montana anno 1606. ex pestifera feбри post sacrosanctum susceptum Viaticum B. Stanislao deuota conualuit. Hic anno priore foemina alia cum stridores & vlulatus bestia immaniùs ederet; iamque diu aut veneficio illigata, aut infessa à Dæmone putaretur, immissa in finem à circumstantibus dum maximè furit, B. Stanislai effigie, & iussa in Dei nomine per Stanislai aduocationem quiescere, dicto citiùs ex foeda tanquam monstri figura vultum hominis, humanitatemque recepit, quieuit, ac finit.

luit, prioribus intemperijs omnino in posterum quoque soluta.

FOROLIVII Helenam Antonianam ciuem per honestam grauis capitis dolor inter parturiendum oppressit, vnde eo grauius angebatur, quod audierat, quæ infirmitates in partu foeminas inuadunt, apprimè pertinaces, ac fermè perpetuas fieri consuesse. Itaque & præsentia ægra cruciatu, & futuri anxia B. se Stanislao deuouit, ad eius imaginem, quæ recens in Collegij Foroliuiensis templo publicata erat, cereo capite appendi iusso. Nec donum, votumque mane cessit. Accerrimus ille dolor capitis ipsum ante puerperium prorsus euauit, nec vnquam postea subijt. Cæterum in infante, quem incolumis edidit, foeda apparuit hernia. Idemnim mali esse Medici asseuerarunt duo, nec aliud esse medicamenti præter sectionem, quam tamen in præsentia infantis teneritas non ferret. Quamobrem remedia tantum
quæ

quædam decrevère, quæ desiccandi prædita vi, progressionem mali fisterent in secandi maturitatem. Mater interea, quam in se compertam habebat B. Stanislai opem, non cessabat filio adprecari, multo plus in clementia eius spei reponens, quam in subsidijs hominum tristibus ad eò, ac periculosis. Altero vertente anno cum tempestiva iam medicina, seu potius tolerabilis iam carnificina videretur, Chirurgus adfuit suis telis armatus. Helena ne tum quidem imminuta; sed potius aucta de B. Stanislao fiducia, cæteris metu, & miseratione torpentibus, ita secum precatur; B. Stanislæ, effice ne hac curatione sit opus. Inter hæc peritus Chirurgus iterum, atque iterum inspectat, exploratque malum: dumque suspensis circumstantium animis, & contentis oculis acerba cultri impressio expectatur, hilaris caput attollit, ac benefactum (inquit) puer hic sanus est; nihil opus est ferro. Fit gratulatio inter omnes: vereq; puero ex eo tem-

pore plena sanitas constitit : simile sanè beneficium illi, quod S. Augustinus præsentem, ac spectantem se nobili viro Innocentio præstitum narrat Carthagine: cui Medicus, ut fistulam secaret accitus, dum expedito scalpello scrutatur oculis, digitisque contrectat scindendum finem, repente omnia coaluisse diuino miraculo, ac penitus confanuisse reperit.

CAESAR Alucius nostra de Societate, verbi diuini Prædicator, facultatis idem, virtutisque probatæ altero recentis sæculi anno Recineti, instante magno ieiunio febrili correptus est. Cumque illud doleret maximè, quòd eo tempore cessare, ac decumbere cogere-
tur, quo tempore satorum Evangelicorum sementis pariter ac messis est, inuocato perstudiosè Stanislaò, protinus ab tertio febris circuitu, quam optare opportunissimè potuit, omnino validus sibi, populoque est redditus. Quod suis ad Ludouicum Massellium
ea

ea tempestate Assistentem, idem narravit, & contestatus est literis: studiosiorque bene merentis Patroni cultor, ac prædicator est factus.

IGNATIVM Rocoletum de Societate eadem, anno 1606. diuturnus, & grauis morbus in extremam vitæ aleam, hoc est, in manifestam tabem, ac phthisim adduxit. Nam præter longinquitatem languoris in deterius semper labentis, assidua carpebatur febricula: dolebat pectus, tussi quatiebatur, anhelabat grauius, cibi desideria funditus perdiderat, nullum capiebat noctu quietem: superque hæc ad eò extenuato, exesoque erat corpusculo, vt figura longè similior tabefacti cadaueris, quàm hominis viui esset. Sex totis mensibus ita productis, de Medicorum sententia tanquam ad vltimum desperatorum solatium, ad cœlum natale Recinetum defertur. Hic peius initio factum est: nec iam dubia cuiusquam opinione, quæ re-

stabat scintilla vitæ sensim extinguebatur. Studio quodam præcipuo ferebatur bonus vir aduersus Stanislaum; sedulitateque, ac pietate insigni ante infirmitatem ad S. Andree cum agitare Aedituus, in ornanda illius vrna, pictaque effigie desudarat: nec desinebat qua re cunque posset eius augere cultum, ac propagare. Itaque in eum quem demonstrauimus locum deuolutus, hoc fidentiùs, ac propè familiariùs ante imaginem Beati humi sese prostravit, ac talia dixit. Perpusillum est, B. Stanislæ, perpusillum, ac potiùs nihil, quod in tuum à me cultum, & obsequium adhuc gestum est. Studium certè, voluntasque non abfuit, nec abest. Quo loco si vis vi-des. Si Domini nostri ampliorem in laudem cessurum est, adesto tu (namque potes) precibus, ac meritis tuis: excute tabem hanc. Tum me totum, ac penitè verè, atque ex animo habebis tuum. Tum nomini, cultuique ornando, ac propagando tuo, quoad fieri per me poterit,

terit, recipio me, ac spondeo serui-
 turum. Audiit studiosi vota clientis
 Patronus indulgens. Continuo quæ
 præcipitabat vita, constitit, mag-
 numque retrorsum gradum fecit ad
 salutem. Breui vorax febris absum-
 pta, tussis, & pectoris dolor, & im-
 becillitates cæteræ abactæ: totque
 victrix satellitum mortis in pri-
 stinum statum valetudo reposita.

RELIGIOSORVM virorum
 exemplis addatur & præstitæ san-
 ctimoniali tutelæ prodigium sanè
 magnificum. Mediolani anno 1609.
 in nobili S. Magdalensæ Coenobio
 Religiosa erat Virgo Florida Hya-
 cintha, filia Augustini Spernazati,
 cuius Laudensis, qui & ipse reddi-
 ta Deo coniuge, ubi nactus est sui
 potestatem, totum se ad diuinum
 inter nos contulit famulatum. Eï
 virgini per solemnia Paschæ noctu
 repentinus oboritur vomitus san-
 guinis; violentus adeò, atque exun-
 dans, vt sanguinis copia ad fau-

ces confluentis, quæ aduolarant sanctimoniales, certò eam crederent illicò offocatum iri. Illa sic deprehensa B. Stanislai, cui data in primis erat, cuius & sacras Reliquias, præterque alias papyraceas, etiam pictam in linteo habebat imaginem, opem poposcit eo studio, quo pronum est cogitare. Ecce autem puncto eodem sanguinis ille torrens sistitur: cumque pectus eadem sibi Beati Reliquijs consignasset, etiam dolor, qui illic furebat, extinguitur, stupentibus Dei ancillis, nullumque facientibus finem Deo gratulandi, qui adeò se mirabilem, adeò amabilem præberet in Sanctis suis. Hyacintha ad Stanislai effigiem, quæ mediolani in Templo S. Fidelis Patrum Societatis reuerenter habetur, & colitur, formam ex argento beneficii testem appendi iussit.

CÆTERVM quoniam haud rarò per ipsas quoque Tartareas potestates, velint, nolint, suorum
Deus

Deus amicorum nomen illustrat,
 ne id quidem ornamenti genus
 Stanislao defuisse duo, quæ sequun-
 tur, exempla demonstrant. Pro-
 ximo sæculari anno agebat Ro-
 mæ iuuenis Nicolaus Nursinus
 nomine, quem indubitata fides est
 dæmoniacum fuisse. Namque ob
 eam causam, cùm primùm vexa-
 tio palàm facta est, venerabiles
 Capuccini Patres, inter quos ty-
 rociniū ponebat Narniæ, segre-
 garant ab ordine suo, & Eugubij
 ad corpus S. Vbaldi, vbi propter
 ingentem numerum toto anno con-
 fluentium eiusmodi pestibus ob-
 fessorum magna est intelligentia
 mali eius, pro vero energumeno
 habitus, ac multis etiam nequam
 spiritibus fuerat liberatus, quan-
 quam residuis multo pluribus.
 Cùm deinde Religiosa obiisset
 complura loca, Iobelæo inuitan-
 te Romam venit, si fortè ad in-
 clyta illa vetustæ sanctitatis mo-
 numenta subsidij aliquid inueni-
 ret. Hic igitur nec vno tempore,

nec loco vno solemnia adiurationum carmina per Stanislai merita, & gloriam adhibita expulere ex eo quatuordecim dæmones, vt multi confirmant iurati testes fide dignissimi, qui coram præsentibus interfuerunt. Dæmonum eorum è numero fuit, qui Exorcista interrogante, Sancti cuius virtute spiritus ante eum tres exiissent, abnuebat dicturum: & instanti cur abnueret, Latinè subiecit. Quare est Sanctus? Quippe cum sciret nondum Sanctorum honores auctoritate Pontificia Stanislao decretos, & difrumperetur inuidia, quòd gloria hæc ex eius, & sociorum eiectione Beato crearetur, voluit ineptè cauillari, sed in malum sugatus est suum. Hæc enim ipsa cauillatio commendatio Stanislai est: & ad vltimum eius quoque infracta est peruicacia, per que merita, & virtutem, ac gloriam Stanislai ex eo corpore iussus facessere, ingentem foede spumæ ex ore ciens, & in modum grandis phialæ inflans, quod ipsum alij quoque tredecim in exitu
quis-

quisque suo fecere, fremens, ac furens abscessit.

M V L T V M celebritatis habuit per Hispaniam, aliasque provincias energumena liberatio, qua salutis anno 1604. Aprili mense Huete in oppido contigit. Quippe non solum res est gesta publice multo cum sermone circumcolentium populorum; verum etiam rite cognitis, probatisque actis iussu Conchenfis Episcopi typis edita est luculenta narratio, & latissime peruulgata. Quantum ad hunc pertinet locum, summa haec est. Huetensi in agro pagus Tinascia est. Hic degebat Maria Scalata conditione pertenui, vxor Martini Ramirij: quam execrans anus mater; Ita (inquit) Diaboli te tres inuadant. Atque ut pariter habere in potestate lingua, liberi aut execrationes, ac diras pariter formidare cõdiscant, permisit Deus, vt imprecatio valeret, pauloque post ipso Natali Deiparae anno Domini 1603. certis constitit argumentis,
mife-

miseram illam à Dæmonibus occupatam. Inde super cætera mala, & perpetua exercebatur insomnia, & aurium torquebatur doloribus, & audiendi propè funditùs vsus amiserat. Sub anni insequentis exordia deducitur à suis Huete ad S. Stephani Parochum, cui præcipua erat exorcizandi gratia. Adiurationes aggreditur in Templo Collegij Societatis; totque se, tamque evidentibus signis pessimi inquilini prodebant, ut, qui intererant, ipsis videre oculis sibi eos viderentur. Nam cum esset foemina rusticana, ac planè rudis, non modò Latinè intelligebat optimè; sed & videbat, ac prædicebat longè posita: quin aliquando etiam Sacerdotem Exorcistam in media corona sic appellauit. Hodie verò lætus incedes: Vallisolèto enim literas accipies ex animi tui sententia. Quod planè est factum, cum eam rem humana nulla ratione prænosse foemina potuisset. Iam trium princeps illorum Dæmo-

mo-

monum post colluctationem plurimam per B. Ignatij merita exturbatus cum esset, duoque reliqui sponsoissent Ignatij eiusdem, & Francisci Xauerij meritis abscessuros, adiecit Sacerdos, ut e Religione eadem Beatum alium nominarent, quem tanquam sponsionis suæ vadem proferrent; ac spiritus, qui loquebatur, subiecit. Risum vobis mouebo, ingentemque conatum adhibens, ægrè tandem Salliaus expressit, more rudium, Stanislaus explanatè dicere nescientium. Interrogatì quot annorum hîc Beatus e vita migrasset, octodecim respondere, uti verum est. Octodecim enim absolutis, sicut initio dixi, vndeuigesimum inchoans vita decessit. Pauloque post quemadmodum receperant, Tartarei hospites abiere, planè incolumi relicta foemina. Diebus tamen non ita multis interiectis rediere: sed princeps duntaxat, qui nomen sibi Barrabbas fecerat, mulierem, ut idem agebat, intrauit, comi-

mi-

mites duo circumfidebant. Interrogati quamobrem reuertissent, dixere sanè perinuitos sese reuersos; cæterum iussu Ignatij, Xauerij, & Stanislai coactos regredi, vt testificarentur illorum se. vi, ac virtute pulsos; & pariter denunciarent in posterum ad eam foeminam se nunquam regressuros: neque eam surditate posthac, aut aurium dolore, aut insomnia laboraturam. Quæ omnia euenere planissimè.

PER hæc diuinæ voluntatis argumenta cum veneratio magis, & nomen Stanislai inclaresceret, aliquot Societatis nostræ Prouinciæ, etiam Indiarum (nam nouo etiam in orbe sanctitas Beati celebratur; propositæque in templis coluntur eius effigies) decreuere in conuentibus suis instandum à summo Pontifice, vt Sanctorum ei consuetos ritè honores decernat. Idem viri principes, ac nominatim Rex, ac Regina Poloniæ per literas, Oratorem que suum sapiùs postularunt. Idem
postre-

postremò decreuit vrgendum Pro-
uinciale Concilium Regni Polonię,
quod anno Domini 1607. Bernardus
Macieioius Cardinalis, idemq; Ar-
chiepiscopus Guesnensis, Regniq;ue
Polonię Primas, ac primus Princeps
Petricouię habuit. Venerabatur
iamdudum Bernardus Stanislaum
ab Viennensi cõdiscipulatu, secum-
q;ue de sacris eius Reliquijs ad Con-
cilium tulerat. Itaque, quamuis no-
mine Prouincialis Societatis roga-
retur, ne eam rem attingeret, tamen
ipse met retulit : ac nemine, quod
constet, discrepante, decretum in
hęc verba factum est, ac deinde vnà
cum cæteris Concilij eius decretis
auctoritate Apostolica Romę pro-
batum.

*Cum ab Illustrissimo & Reueren-
dissimo D. Cardinali Archiepiscopo,
& Primate Regni, presidente in Sy-
nodo expositum fuisset, quanta Deus,
qui est mirabilis in Sanctis suis, ope-
retur miracula ad memoriam B. Sta-
nislai Kostkæ Poloni, qui in flore ado-
lescētia Societate Iesu ingressus, mul-
tisq;ue*

risque , & maximis innocentia ac
 sanctitatis vitæ datis documentis; de-
 functus in vrbe Romana quiescit, ga-
 uisa Synodus magnopere nouo gen-
 tis suæ Patrono, gratijsque hoc nomi-
 ne Deo actis, statuit supplicandum
 S. P. N. vt eum quem iam sancta se-
 des Apostolica Beatum declarauit,
 in Sanctorum numerum, referre di-
 gnetur, postulatque ab Illustrissimo
 Domino Cardinali, vt hoc deside-
 rium eius etiam repetitis vicibus,
 quoad opus, fuerit, eidem SS. Ec-
 clesie Romanae Pontifici, eiusque S.
 sedi quàm instantissimè commen-
 det.

IN hunc modum largissimus ad
 remunerandum Dominus aman-
 tissimi famuli honores in dies ma-
 gis amplificat, abundè præstans,
 quod accedentibus ad se per Ec-
 clesiasticum spondet, dum ait. *Con-
 iungere Deo, & sustine, vt crescat
 in nouissimo vita tua.* En B. Stanis-
 laus, vt se perfectiùs Deo coniu-
 geret, omnia sustinuit, & vitam
 quoque hanc mortalem vt exueret,
 opta-

B. STANISL. KOSTK. 147

optavit, impetrauitque. In nouissimo autem, ubi mors adfuit, non defecit eius vita, sed creuit, ac geminata est magno cum lucro. Reddita est enim non solum vita beatæ gloriæ in cœlo, sed etiam religiosi cultus in terris; quæ temporis longinquitate non inueterascit, sed usque cursu viget magis, ac roboratur. Ad eum bene collocantur apud Deum obsequia. Tanta cum fruge sementis exuberat annorum paucorum, quos ei donamus, cui nullo non iure reddere omnes debemus,

)? (

FINIS.

